

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 19 (298)

LONDONAS, 1953 m. gegužės 14.

VII METAI

J. E. VYSKUPO PADOLSKIO VIESNAGE D. BRITANIJOJE

Po iškilnių Manchesteryje J. E. Vyskupas Padolskis kelias dienas viešėjo Skotijos lietuvių tarpe. Gegužės 11 d. J. E. Vyskupas Padolskis trumpam laikui grįžo į Londoną ir tos pat dienos popietinėmis valandomis, lydimas kun. Kazlausko, aplankė Lietuvių Namus ir „Br. Lietuvio“ redakciją. Augštąjį svetį pasitiko DBLS pirmininkas Bajornas ir valdybos nariai. J. E. Ganytojui pagerbti suroštoje Lietuvių Namuose vakariniame vakariniame Gen. Raštikių su ponu, DBLS pirmininkas ir visi Centro Valdybos nariai.

Antradienį J. E. Vyskupas Padolskis vizitavo J. E. Lietuvos Ministerį B. K. Balutį, o kitos dienos vakare viešėjo pas savo klasės draugą, patarėją V. Balicką.

Ketvirtadienio ryte, gegužės 14 d. J. E. Vyskupas Padolskis išvyko iš Londono į Southamptono uostą, iš kur „Queen Elizabeth“ laivu išplaukė į New Yorką. Amerikoje J. E. Vysk. Padolskis viešėsias apie keturis mėnesius, o vėliau grįšias vėl į Romą. Manoma, kad drauge su juo

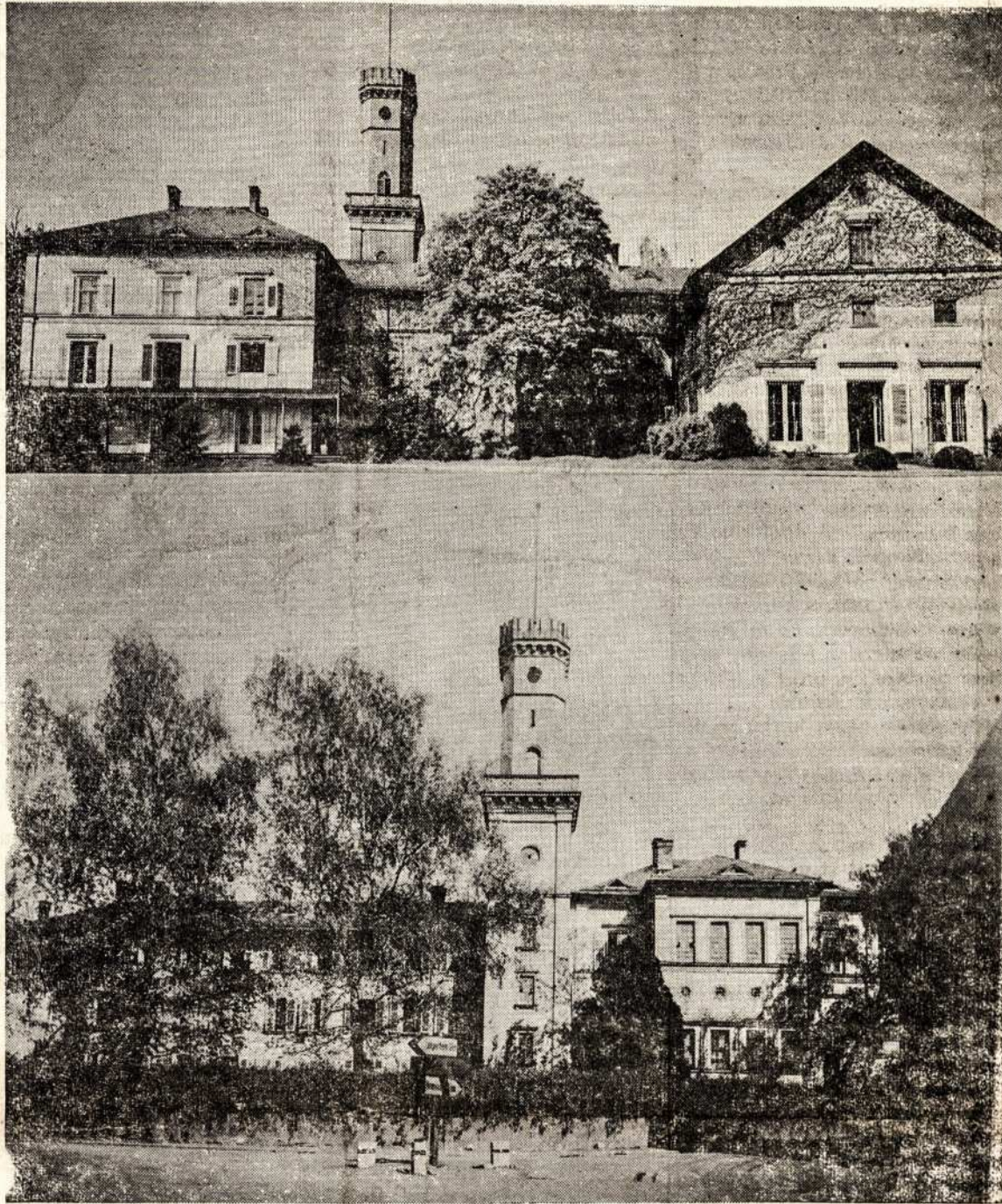
į Romą atvyksias ir J. E. Vyskupas Brizgys, kur tuo laiku bus švenčiama J. E. arkivyskupo J. Skvirėcko 80 metų sukaktis.

SOLISTO B. PAULAVICIAUS LAIMEJIMAS

Tarptautiniame dainos ir šokio festivalyje, įvykusiame Londone, Albert Hall salėje sekmadienį, gegužės 10 d., lietuvis solistas B. Paulavičius, dainavęs konkursiniame solistų pasirodyme, laimėjo antrąją vietą, sudainavęs ariją iš Figaro operos. Laimėtoji teko koncerto rengėjų skirtoji premija — savaitė atostogų „Neptunia“ laive.

Koncerte, kuriame dalyvavo 24 tautybių šokio ir dainos atstovai, buvo susirinkę per penkis tūkstančius žiūrovų. Lietuviai, atvykę į šį koncertą, buvo nemaloniai nustebinti, kai sužinojo, kad mūsų tautinių šokių grupė, nors programoje buvo įrašytas Lietuvos vardas dėl įvykio mažo nesupratimo, atsisakė šiame reikšmingame koncerte dalyvauti.

NAUJA LIETUVYBES TVIRTOVE

Vokietijos Krašto Valdyba užpirko šiuos rūmus Vasario 16 Gimnazijai, kuri iki šiolie buvo įsikūrusi netik labai nesaugioje vietoje, bet taip pat nepaprastai skurdo anktuose, drėgnuose barakuose. Naujieji rūmai yra Huettelfelde, prie Lampertheimo, labai gražioje ir sausoje vietoje, prie gero susisiekimo. Nuotraukos viršuje — rūmai iš kiemo pusės, o apačioje fasadas iš gatvės. Kitame „Br. Lietuvio“ numeryje pranešime gerb. mūsų skaitytojams plačiau apie šią naują lietuvių išlaikymo tvirtovę Europoje.

7 DIENOS

Vašingtonas. Keturių didžiųjų pavaduotojų pasitarimas dėl Austrijos sutarties šaukiamas Londone gegužės mėn. 27 d.

Geneva. JAV delegatė JTO žmogaus teisių komisijoje ponu Oswald B. Lord atėinančių pirmadienį patieks komisijai JAV civilinių ir politinių laisvių veiklos programas. Ryšium su tuo ji pridūrė: „Mūsų tikslas yra specialiai nusakyta bendroje žmogaus teisių deklaracijoje. Mes visos 60 tautų Jungtinių Tautų Chartoje pasizadėjome bendrai ir atskirai gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves. Manome, kad mūsų bendra veikla turi apimti tiesioginius ir praktinius žygius, kurių turi imtis visos 60 tautų.“

Vašingtonas. Washington Post korespondentas rašo, kad Jungtinių Tautų kariuomenės Korėjoje vadovybė padvigubino savo naikintuvų pajėgas. Jei paliaubų derybos nutrūktų tos pajėgos galės sėkmingiau kovoti su rusų MIG 15.

JAV pasiuntė į Korėją savo naujausius naikintuvus F-86F, kurie yra patobulinta F-86 (Sabre) versija.

Paskutinę balandžio savaitę sąjungininkų aviacija atliko 8115 skridimų-rekordinis skaičius nuo pat Korėjos karo pradžios.

Iki šiol sąjungininkų aviacija Korėjoje numetė 1.018.054.000 svarų bombų. Tai yra daugiau negu Armijos aviacija numetė per visą karą su Japonija.

Detroitas. Fordo automobilių koncernas paskyrė vieną milijoną dolerių Michigano universitetui atominių tyrimams. Pinigai bus panaudoti branduolio tyrimo mašinai statyti ir atominės energijos panaudojimui taikos labui tirti. Pirmoje eilėje bus daromi bandymai pritaikinti radio aktyvias medžiagas ligų gydymui.

Teheranas. Pirmasis persų parlamento posėdis nuo kovo pradžios pasibaigė riaušėmis. Vos septyniomis minutėmis nuo posėdžio pradžios praejus, posėdžių salėje prasidėjo šūkaivimai ir muštynės.

Naujas parlamento narys, kurio kredencialais suabejojo opozicija, buvo apspardytas ir išmestas iš posėdžių salės. Pirmininkas, negalėdamas suvaldyti įsikarsėliusius atstovus, posėdį nutraukė.

Londonas. Užsienį reikalų ministras praneša, kad vieton pasitraukusio nuolatinio pusekretoriaus Sir. W. Strang, paskirtas Sir. I. Kirkpatrick, buvęs Augštuojų Komisarų Vokietijoje. Kirkpatricko vieton skiriamas Sir Frederick Hoyer Millar, atstovavęs Britaniją Šiaurinio Atlanto Taryboje.

RUOŠIAMASI HARRISONO SUKAKČIAI

—Buv. D. Britanijos vicekonsuliu Kaune J.E. Harsisonui, anglų k. veikalo „Lithuanian's Fight for Freedom“ autoriui, dideliam lietuvių tautos biudui, daug prisidėjusiam prie lietuvių bylos išgarsinimo britų visuomenėje, rugpjūčio 22 d. sueina 80 metų. Mūsų veiksniui rūpinasi tą sukaktį tinkamai atžymėti.

atstovus pasiūstį numato ir mūsų Europinio Sąjūdžio komitetas.

—VLIKO Vyk. Taryba bendrai su ALTu ir Lietuvos Laisvės Komitėtu rūpinasi organizuoti atremti paskleistus Sovietų teigimus, esą, Lietuva vad. „liaudies seimo“ nutarimų 1940 metų liepos 21 d. savo noru įsijungusi į Sovietų Sąjungą. Visi, kas turi kokios nors medžiagos, pavaizduojančios, kaip klaidingai prievarta buvo praversti minimieji „rinkimai“ ir surežisuoti „liaudies seimo“ nutarimai, prašomi tą medžiagą siųsti vienai kuriai iš trijų aukščiau minėtųjų institucijų, būtent: 1) Vykdo majai Tarybai, (14b) Reutlingen, Lederstr. 94, Germany; 2) ALTu — 2334 So. Oakley Ave, Chicago 8, III. USA; 3) Lietuvos Laisvės Komitėtu — 4 West 57th St., New York 19 N. Y. USA.

CHURCHILIO KALBA

CHURCHILIS APIE BRITŲ UŽSIENIO POLITIKĄ.

Pirmadienį, atidarydamas britų parlamente debatus užsienio politikos klausimais, Churchillis pasakė politinę kalbą, kurioje apžvelgė britų užsienio politikos gaires. Parlamente Churchillio kalba buvo sutikta labai šilta. Visa užsienio spauda ją plačiai komentuoja. Čia duodame tos kalbos santrauką.

KORĖJA — taikos viltys nemažėja.

„Abejoju, ar dabartiniu metu Korėją galėtų būti suvienyta. Abi pusės padarė daug žalos viena antrai.“

Yra patiekta pasiūlymas, kad penkis didžiosios valstybes turi imtis priemonių įgyvendinti taiką Korėjoje.

Jaučiu, kad šis pasiūlymas turėtų būti atidžiai ir palankiai išnertas.

Tikiu, kad tai gali būti susitarimo pagrindas, jei tik komunistai parodys nuoširdumą.

INDO — KINIJĄ — padėtis rimta.

Churchilis pabrėžė, kad prancūzų kontrapriemonės ir netrukus prasidėsiantis lietaus periodas neišvengiamai sustabdys komunistų veržimąsi, ir padėtis galės būti pagerinta.

EGIPTAS — smogsime atgal.

„Mes esame pasirengę derėtis. Mes nenorime amžinai laikyti Egipte 80 tūkstančių karių, kurių išlaikymas mums atsieina per £50.000.000 metams, svetimai tautai saugoti. Jei būtų rastos priemonės garantuojančios saugumą šiame rajone ir svarbių vandens kelių gynimą, mes būsimės patenkinti, galėdami pasitraukti.“

„Tai nėra britų imperialistinė politika, bet reikalas, kuris yra opus Šiaurinio Atlanto Sutarties tautoms nuo Šiaurės ašigalio iki Kaukazo, o ypatingai artimųjų rytų tautoms. Kaip toks jis turi būti ir sprendžiamas. Todėl mes jau išanksto susitarėme su JAV.“

„Dabartiniai Egipto gąsdinimai yra daugiau nacių, kuriuos naudoja Egipto kariuomenė, diktuojami.“

„Mes tikimės, kad pasitarimai vėl bus atnaujinti.“

VOKIETIJA — Adenaueris išmintingas.

„Kai netrukus į Londoną atvyks kancleris Adenaueris, jam bus pareikšta, kad Vokietija jokia atveju nebus apleista.“

„Po Potsdamo konferencijos Stalino Rusija pasirinko labai nedraugišką vakarų atžvilgiu kelią.“

„Jos Didenybės vyriausybė visada laikysis susitarimo su vakarų Vokietija raišis ir dvasios.“

„Dr. Adenaueris yra išmintingiausias vokiečių politikas nuo Bismarcko laikų.“

PRANCŪZIJA — nesirūpina savo imperijos išlaikymu.

„Prancūzijos karinė padėtis yra tokia, kad angliškai kalbančios tautos kelia rimto susirūpinimo.“

„Amerikiečiai siūlo Indokinijos problemą svarstyti JTO, bet prancūzai vengia, bijodami nuolatinės prieštirtos.“

Jei jie nori tvarkytis savo kolonijų reikalus vieni, tai turi imtis veiksmingesnių priemonių. Pirmoje eilėje jie turėtų įsivesti privalomą karinę tarnybą.“

BRITANIJA — ką ji gali daugiau padaryti?

„Mes laikome Europoje savo stipriausias karines pajėgas, nors ir nesame Europos gynimo bendruomenės nariais. Ką mes galime daugiau padaryti? „Jau penkis kartus garantavome Prancūzijai, kad jos užpuolimo atveju ginsime ją visomis jėgomis. Penki kartai tai pakankamai daug. Dabar mes laikome Europoje stipriausią šarvuotųjų pajėgą. Mūsų divizijos yra pavestos gen. Ridgeway vadovybei.“

ARTIMIEJI RYTAI — pagyrimas Izraeliui.

„Aš tikiu, kad arabų kraštų išmintis privers juos artimai bendradarbiauti su Izraeliu.“

KONFERENCIJA — siūlo galingųjų pasitarimą.

„Didžiausias paskutiniųjų laikų įvykis buvo nuotaikų pasikeitimas Kremliuje po Stalino mirties. „Klaidinga būtų galvoti, kad su Rusija negalima susitarti dėl nieko, jei nesutarta dėl visko.“

„Susitarimas dėl kelių svarbesnių dalykų jau būtų didelis laimėjimas. Pvz., Korėjos taika, Austrijos sutartis ir pan. Tokie susitarimai gali palengvinti įtampą.“

Toliau Churchillis pasiūlė sudaryti su Rusija sutartį panašią į Locarno. Jis užtikrino, kad Lenkija paliks „buferinę“ valstybę, nors gal būt ne satelitinė.

„Konferencija neturėtų būti apskunkinta plačia dienotvarkė ir joje ne reikėtų burių ekspertų ir patarėjų. Joje turėtų dalyvauti galimai mažesnis valstybių ir asmenų skaičius.“

Churchillio sugestijas dėl galingųjų konferencijos parlamente labai šilta sveikino socialistas Noel - Baker ir liberalas Clement Davies.

(Kalbos komentarai psl. 6)

IS MUSU VEIKSNIU VEIKLOS

— Lietuvių Išlaikyti Tarnybos didžiausias šiuo metu rūpestis yra lietuvių priauglio švietimams bei šio darbo suvienodinimas. Šio tikslo siekdama, LIT kviečia ir skatina atskirų kraštų bendruomenes kur galint steigti vargo ar savaitgalio mokyklas ir visomis priemonėmis įsijungti į lietuvių, ypač mūsų priauglyje, išlaikymą. LIT, veikdama ta kryptimi, iš savo pusės stengiasi paruošti mūsų vargo mokykloms, jaunimo kursams, savaitgalio mokykloms ir kt. pritaikytas lituanistikos programas, kuriomis mūsų mokytojai galėtų ateityje vadovautis. Šiuo metu atskiroms bendruomenėms išsiuntinėjama N. Lietuvoje Svetimo Ministerijos 1936 m. patvirtinta programa pradžios mokykloms, kuri, kiek perdirta atsižvelgiant į emigracines sąlygas, jau anksčiau buvo naudota Vokietijoje. Tikimasi, kad toji programa galės užpildyti šioje srityje susidariusią spragą, iki bus paruošta specialiai dabartinėms emigracinėms sąlygoms pritaikyta programa, kuri galintų viso pasaulio vargo mokyklose vaikams išėti panašų lituanistikos kursą. Kiek sąlygos leidžia, taip pat rūpinamasi naujų vadovėlių leidimu ir turimųjų tinkamu paskirstymu.

— Balandžio 24 d. URT valdytojas Dr. P. Karvelis, reaguodamas į tariamą naują Sovietų politiką, per Amerikos Balsą Muenchene pasakė į kraštą kalbą. Joje URT Valdytojas pažymėjo, kad Sovietų politika nuo bolševizmo pradžios iki mūsų dienų buvo visados vingiuota, todėl ir dabartinių Sovietų žygių negalima vertinti kitaip, kaip priedangą jų tikriesiems tikslams paslėpti. Gera Sovietų valia būtų tik tada

įrodyta, jeigu jie šalintų savo agresijos padarinius ir imtų lyginti padarytąsias okupuotoms ir pavergtoms tautoms skriaudas. Sovietai savo agresiją pradėjo nuo Pabaltijo valstybių, tad nuo Pabaltijo valstybės laisvės grąžinimo turėtų pradėti darbas įrodyti ir savo žodžių tikrumą. Viso laisvojo pasaulio lietuviai kalbėtojo buvo pakviesti imtis reikalingų žygių ir reikalauti, kad Sovietai nedelsdami grąžintų Lietuvai laisvę, kaip tai yra išdėstyta VLIKO jau paskelbtame atsišaukime.

Paliesdamas prezident. Eisenhoverio balandžio 16 d. pasakytą kalbą, URT Valdytojas pareiškė, kad ji iš pagrindų sugriauna visus Maskvos valdovų tvirtinimus, jog demokratizmas pasaulis nori karo. Vartai atverti ne tik į taiką, bet ir į plačiausią pasaulio gerovę. Sveikindamas JAV prezidento tiesų ir kilnų žygi, URT Valdytojas pabrėžė, kad jei Sovietai neveidmainiauja, tai turi geriausiai progą įsijungti į šviesesnio rytojaus kūrimą. Kalbėtojas ypač sveikino kietą JAV valst. sekret. J.F. Dulleso kalbą, kad Amerika nepirks Sovietų palankumo šimtų milijonų Sovietų pavergtų žmonių kandiomis. URT Valdytojas ypatingai užakcentavo tai, jog ir Pabaltijo valstybių išlaisvinimas paminėtas kaip viena iš sąlygų santykiams su Sovietais išlyginti.

— Lietuvos ministeris Vašingtone P. Zadeikis, padėkojęs „The Washington Post“ redakcijai už savo vedamuoju „Liberation: Policy or Crusade“ atkreipimą dėmesio į Pabaltijo tautų, kritusių Sovietų agresijos ir ekspansijos aukomis, likimą, toliau pasisakė dėl kai kurių jame iškeltų minčių. Dėl daromo tremti-

niam įspėjimo, kad „nesusidarytų netikrų vilčių, jog JAV paskelbs karo žygi išlaisvinti jiems ginklu“, min. P. Zadeikis pažymi, jog lietuviai iš savo praeities praktikos net per gerai žino, kad laisvė negali būti gauta be kruvinių aukų; jie ir nelaukia, kad jų nepriklausomybę kas jiems atneštų ant sidabrinio padėklo.

Dėl tamens, kad Balkanų valstybių padėtis esanti geresnė negu Pabaltijo valstybių, nes „tos tautos nėra taip išsklaidytos, kaip baltai“, min. Zadeikis pažymi, kad ir baltai (lietuviai, latviai ir estai) nėra taip išsklaidyti, jog Pabaltijo regionas būtų virtęs „niekieno žeme“. Pvz. buvo manoma, kad pabėgusių į Vakarų skaičius siekia 150.000, iš tikro pasirodė tik apie 85.000. Pagaliau pusė šio skaičiaus grįš atgal, kaip 1919-20 metais. Dėl masinių deportacijų į Sibirą Lietuvos gyventojų skaičius, kaip apskaičiuojama, bus sumažėjęs 10 proc. Paskiausiai pabėgėliai iš Lietuvos patvirtina reikšmingą faktą, jog kaimo gyventojų masė paliko Lietuvoje, pasikeitė tik tai nedidelių miestų gaventojų vaizdas — ten žydus pakaitė rusai ir mongolai. Tačiau šie naujakuriai, kai horizonte pasirodys išlaisvinimo aušra, ir vėl tikriausiai pabėgs su Sovietų policija, kaip tai jau yra buvę 1919-20 m.

—Gegužės 9 d. Londone numatytas susaukti Europinio Sąjūdžio Centro ir Rytų Europos Komisijos prezidiumo posėdis. Per pirmąjį Patariamojo Komiteto posėdį buvo nutarta pakviesti latvius, kad paskirtų savo atstovą į Centro ir Rytų Europos Komisijos Biurą. Komisijos nariais pranešėjais numatyta kviesiti taip pat kompetentingus asmenų iš įvairių tautybių. Patį Europinio Sąjūdžio kongresą norima susaukti spalio 8-10 dienomis Haagoje. Kongreso svarbiausią temą — Mažosios Europos apjungimas. Į kongresą savo

NAMAI BE LANGU...

Sakoma, kad „namai be knygos, namai be langų“. Šiandien, deja, dar negalime pasigirti, turį daug namų „su langais“. Lietuviškoji knyga vis dar mūsų tremties visuomenėje neįveikia pralaužti ledų, neįveikia paveržti ir sužavėti lietuviškos širdies. Nežiūrint, kad labai nedidelis nuostimtis tremtyje gyvenančių lietuvių domisi naujai išleidžiamomis knygomis, ji diena po dienos laužia ledus, veržias per kietai užtrenkus duris, nešdama šviesą ir tikrąjį ginklą išlikti tikraisiais lietuviams. Pasiziūrėjus į naujai išeinančių įvairių leidyklų katalogus, galima su džiaugsmu pasakyti, kad „nebeužtvenks upės bėgimo“, nes ne tik mūsų knyga savo turiniu ir ypač savo techniška pažanga išbujojo, bet taip pat atsiranda tokių krėgždžių, kurios lietuviškai knygai skina gražų ateities kelią.

Visiems žinoma, kad šiame krašte gyvenantiems lietuviams, knygos įsigijimo klausimas yra labai brangus, bet tai ne pati svarbiausioji priežastis. Knygos brangumas yra tik priedanga tiems, kurie jos iš viso nenori imti į rankas, kurie ir toliau nori tūnėti „namuose be langų“, kurie randa pinigų viskam, tik lietuviškai knygai jie iki šiolieji yra užkietėję ir namų duris laiko užtrenkę, kai pro jas bando įeiti lietuviškų knygų glėbiu nešinas spaudos platintojas.

Tačiau, kaip jau anksčiau paminėta, yra ir šviesių lietuvių, supranančių lietuviškos knygos reikšmę. Štai, neseniai, teko pavartyti spaudos platintojai D.D. knygas užsisa-kančiųjų laiškus. Tu laišku pavyzdžiai rodo, kad yra lietuvių, kurie didžiąją savo uždarbį dalį skiria lietuviškai knygai. Yra ir mūsų saloje lietuvių, kurie perka KIEKVIE-NAUJAI IŠEJUSIĄ KNYGĄ ir, svarbiausiai, kad tai ne kokie nors žymūs šviesuoliai ar veikėjai, bet paprasti pilki žmonės, atitrūkę nuo plugo, nebaigę augštųjų mokslų, o kai kurie iš viso neturėję laimės ilgiau būti mokyklos suoluose, čia dirba anglių kasyklose. Jie domisi lietuviškomis knygomis žymiai daugiau, negu mūsų vadinaujami inteligentija ir šviesuomenė. Štai jų laišukai:

1953 m. balandžio 14 d. ... Aš ir vėl rašau jums šį trumpą laiškučių ir dėkoju už knygas, už kurias siunčiu šėšių svarų P.O. Be to, jei turite „Technikos žodis“ — atsiųskite susipažinimui...

Jūsų J. Keršys

1953 m. balandžio 17 d. Ačiū labai už atsiųstas knygas, kurias gavau šią savaitę, o dabar vėl siunčiu penkis svarus ir prašau atsiųsti dar man knygų už tuos pinigus. Kai gausite naujų — praneškite. Ačiū.

ALGIMANTAS MIEGA SU KNYGA...

Nuoširdžiai dėkoju Tamstai už atsiųstas knygas, kuriomis esu labai patenkintas. Mano Algimantas ir miegoti eina su ja ir savo draugams nuolat rodo „Meškiuką Raudonosiuką“. Labai mėgsta pasakas, ką jau bekalbėti apie pasakas, su tokiais paveikslais. Ak, jei įveikčiau galus su galais sudurti, pirkčiau kiekvieną lietuvišką knygą, kuri tiek daug atneša džiaugsmo į namus. Užsisiųskite Liet. Enciklopediją, ir taip pat prisiųskite „Vil-trakių vaikai“, „Tolimieji Kvadrantai“, „M. Abecelė ir „Aušrelė“, „Lietuvių Tautos Kelias“, „Princas ir Elgeta“, „Beržų Pasakas“. Vis, sakau, kad kaip nors surankuosiu atsiskaitymui šiam lietuviškam lobynui tremtyje.

Jūsų R. Balsienė.

Jei būčiau pijokėlis, galėčiau gerai „pažaliuoti“ už tuos pinigus, kuriuos išleidžiu knygoms. Bet, tegu, būsiu geriau tas, kuris knygoje randa daugiau dvasinio peno, negu butelyje, todėl šiuo kartu už siunčiamus 7 svarus ir 18 šilingų prisiųskite man dar šias knygas, kurias ir patys skaitysiu ir vairsinsiu tuos, kurie pinigų išleidžia kitokiam „dvasiniam penui“... Siųskite: „Verterio Kančias“, „Namai ant smėlio“, „Pietų Kryžiaus Padangėje“, „Vidurnakčio Vargonai“, „Pirmasis Rūpestis“, „Gintariniai Vartai“, „Dulkės Raudonam Saulėleidy“, „Petras Širovokas“ ir „Sūnus Palaidūnas“. Be to čia pat siunčiu už anksčiau prisiųstą knygą „Sventoji Inga“ p. order ir taip pat už užsakytą man žurnalą.

Kai gausite naujų knygų — praneškite.

Jūsų Pranas Ivanauskas

Nors dabar esu bedarbis, bet su knygomis nenoriu skirtis. Siųskite „Lietuvių Tautos Kelią“, „Nusidėjė“, „Gintarinis Vartus“, „Tomą Nipernadi“. Kai vėl pradėsiu dirbti, užsisakysiu daugiau.

Su pagarba Vyžintas.

Nors šiais metais mano „knygos biudžetas“ jau išsibaigęs, nes jau anksčiau esu pirkęs visas išėjusias knygas, bet negi galiu susivaldyti, pamatęs naujas knygas „Sventoji Lietuva“, „Zemaičių Krikštai“, todėl prašau ir jas man prisiųsti, už ką širdingai dėkoju...

Jus gerbiantis J. Bružas

Jau antri metai gulu sanatorijoje. Gauju per savaitę 5 šilingus. Jū būvotė pirma, kuri pasiteiravotė, kaip man sveikata. Niekados Jūs nepamiršiu, kad Jūs turpininkavimu gauju nemokami „Lietuvių Dienas“ už kurias sumokėjo man nepažįstamas p. Valiukas. Ačiū už sugrąžintus pinigus.

Jūsų P. Andriejauskas

Aš gavau jūsų knygų siuntinį tvarkingai. Labai ačiū. Aš esu olandas, mokėdamas truputį lietuviškai, skaitau neblogai, bet suprasti lietuvius kalbant ir pats kalbėti, tai kitas dalykas. Mano jaunam mokytojui, tikram lietuviui, knyga apie Balutį labai patinka. Jis taip pat nori gauti vieną egzempliorių. O man siųskite „Duonealio Metus“, „Gimtojo žodžio baruose“, „Lietuvių Tautos Kelią“, „Gabijs“, „žurnalą“, „Dėdės ir Dėdienės“ užsakykite „Kudirkos Raštus“, „Vilnius tarp audrų“. Širdingai dėkoju.

Su tikra pagarba C.W. Billings, Amsterdam.

Jeigu pagal knygų skaitymą būtų nustatoma pamišimo diagnozė, aš dar turčiau būčiau pripažintas pats kvailiausias padaras žemėje: mielai skaitau kiekvieną lietuvišką knygą, todėl gavusi naujai išleistą knygą siųskite šiuo adresu: V. Akelaitis...

Už tuos 10 svarų atsiųskite knygų, kurias galėčiau išsiųsti tiems vaikams, kurie neįveikia į šįgyti. Savo tremties našta nešdamas aš gerai užjaučiu ir tuos, kurie sunkiau gyvena, negu aš vienas, neturėdamas su kuo arčiau mintimis pasidalyti...

A. Pivorūnas

Dvasinio peno pritrūkęs, siunčiu 50 šilingų, už kuriuos skubiai prisiųskite „Loretą“, „Namai ant smėlio“, „Vidurnakčio Vargonai“, „Pabučiavimas“

Su pagarba F. Adomaitis

Prisiųskite knygą „Tautos Kelias, knygą „Nemunas, knygą enciklopediją. Dabar siunčiu 3 svarus, o vėliau prisiųsiu daugiau. Viso gero J. Strumskis

Kniedį nekuklus klausimas: kodėl Keršiai, Ivanaukai, Adomaičiai, Akelaitiai, Balsienė olandui Biltingui lietuviškoji knyga yra preinama ir neperbrangi, o tūkstančiams, gal žymiai už išvardintuosius geriau uždirbantiems, ji yra „neįkandama“? „Neįkandama“ todėl, kad mes ir toliau norime gyventi kambariuose be langų, mes ir toliau norime likti laukine tauta, o laukiniai žmonės knygų nei laikraščių neskaity!

Br. Debikomis

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA KVICIA VISUOMENE I TALKA

Lietuvių Enciklopedijos redakcija pradėjo intensyviai ir skubiai rinkti ir ruošti spaudai enciklopedinę medžiagą. Lietuvoje, kai buvo leidžiama Lietuviškoji Enciklopedija, po visą kraštą išsiskleidę kunigai, mokytojai ir įstajų tarnautojai labai uoliai talkininkaudavo Enciklopedijos redakcijai, savo apylinkėse parinkdami žinią apie vietoves, draugijas bei organizacijas, atsiųsdami žymes niųjų savo krašto veikėjų biografijas ir atvaizdus. Tokie nuoširdūs talkininkai Enciklopedijai reikalingi ir čia, Amerikoje, o taip pat ir kitose kontinentuose, kur gyvena lietuviai. Vadinami senieji ir naujieji ateiviai vienodai gali jungtis į šį darbą ir liuanistinė medžiaga praturtinti Lietuvių Enciklopediją.

Todėl Lietuvių Enciklopedijos redakcija maloniai kviečia savo tautiečius, o ypač visų lietuviškųjų organizacijų vadovybes, tučiuojau siųsti žinias iš visų miestų, miestelių ir kitokių vietovių apie ten gyvenančius lietuvius, jų skaičių, apie žymes niuos lietuvių veikėjų, apie veikiančias lietuvių draugijas: religines, politines, kultūrinės, profesines, švietimo, sporto, apie lietuvių parapijas, mokyklas ir t.t. Atžymėtinas ir lietuvių įstajigos — bankai, prekybos bendrovės, imonės, fabrikai, klubai, kultūros pastatai bei paminklai. Siunčiamose žiniose būtina reikia nurodyti draugijų įsikūrimo laiką, svarbesnius nuveiktuosius lietuvių darbus ir žymesniuosius jų organizacijų veikėjus. Rašant apie asmenis, reikia apie juos suteikti šias žinias: pavardė, vardas, gimimo vieta, gimimo data, išsimokslinimas, mokslinė, kultūrinė, politinė ar visuomeninė veikla, kūrybos darbai (knygos, straipsniai, laikraščių redagavimas, dailininkų paveikslai, architektų ir inžinierių sukurtieji statybų projektai, pastatai ir t. t.).

Gerios valios lietuviams talkininkams čia atsiveria plati dirva ir didelis bei garbingas darbas: surinkti laisvajame pasauly, o ypač J. A. Valstybės esančių gausią liuanistinę medžiagą. Lietuvių Enciklopedijos redakcija ieško ir kitų būdų bei kelių tai medžiagai rinkti, betgi niekad nebus per daug, jei į tą darbą įsijungs plačioji lietuvių visuomenė ir jos organizacijų vadovai. Tik visąsijungus sutelkę, sukursim tą didžiulį lietuviškos kultūros paminklą — Lietuvių Enciklopediją.

Tikėdami pasaulio lietuvių rūpestingai ir kruopščiai talkinti šiam didžiuliam kultūros darbiui, Lietuvių Enciklopedijos redaktorai ir leidėjas iš anksto visiems talkininkams taria nuoširdžiausią dėkui. Žinias, straipsnius, aprašymus, fotografijas ir kitokią medžiagą prašome siųsti šiuo adresu:

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA
366 W. Broadway,
So. Boston 27, Mass.
Prof. Vacl. Biržiška,
L. E. Vyr. Redaktorius
Juozas Kapočius
Leidėjas
Bostonas, 1953 m. balandžio 25 d.

V. KASIULIO PARODA PARYŽIJE

Mūsų dailininko Vytauto Kasiulio pavašario meno parodą Paryžuje surengė Barreiro — Stiebel, rue de Seine Galerija. Tai šeštoji Kasiulio kūrinių paroda Prancūzijos sostinėje, neskaityt dažnų jo pasirodymų įvairiose bendro pobūdžio parodose drauge su kitais meno pasaulio žinomais menininkais. Šios Kasiulio meno parodos laikas sutampa su 64 — tąja Nepriklausomųjų dailininkų paroda, surengta Didžiojo siuose Rūmuose (Grand Palais) esančiuose Elyziejaus Laukų kaimynystėje.

V. Kasiulis, Nepriklausomųjų Dailininkų Draugijos kvietinis narys, šiais metais tos draugijos parodoje išstatė savo kūrinius. Pereinamais metais iš šio saliono Paryžiaus Moderniojo Meno Muzejus nupirko Kasiulio paveikslą, vaizduojantį Prancūzijos tautos šventę — „Liepos 14-toji“, Paryžiaus gatvėse. Šio paveikslu reprodukcijos buvo atspausdintos prancūzų meno žurnaluose. Tai buvo antras Kasiulio paveikslas, pasirinktas ir įsigytas reprezentyviausio ir turtingiausio visame pasaulyje moderniojo meno muziejaus, kuriam, po impresionistinio laikotarpio, sutelkta mūsų gyvenamojo amžiaus žymiausių menininkų kūriniai.

Be to, Prancūzijos vyriausybė užsakė garsojog „Gobelins“ audykloje milžinišką kilimą pagal mūsų tapytojog Kasiulio paveikslą — „Žvejai“.

Norint atpasakoti ką rašo prancūzų spauda apie mūsų talentingąjį menininką, tekų cituoti keliasde-

šimt ištraukų iš įvairių laikraščių. Žinomas-meno kritikas, Georges Pillement, šitaip atsiliepė apie paskutinįją Kasiulio parodą:

„Jau esu rašęs, ką galvoju apie subtilų ir rinktinį Kasiulio meną, kuris mus perkėlia į pasaulį, kupiną poezijos ir išdaigų, į sapno ir fantazijos dausas, kur mes užmirštame kasdieninio gyvenimo nykumą.“

„Kasiulis yra nuoširdus menininkas, svajotojas, poetas, įtraukęs mus į pasaulį, kurame kuklieji ir nedrausūs tampa narsuoliais; nuskriaustieji randa paguodos, o ismylėję neturi nusivylimog. Tai pasaulis, iš kurio Kasiulis nenori pasitraukti. Pagaliau, ar jis nėra teisus?“

Parodoje Kasiulis išstatė tikrai aliejiniais dažais atliktus milžiniškos dydžio paveikslus, kuriuose vaizduojamos tamos yra paprastos, pajūvairintos vienu kitu Paryžiaus vaizdu ir net naturmortu. Įspūdingas paveikslas — Paryžiaus Dievo Motinos Katedra, „Kabantis paukštis“ ir kiti kūriniai.

Be abego, Kasiulis ne tik sukūrė visišką savitą, „kasiulišką“, originalų stilių, išpildymo būdą, bet jau susilaukė pasakėjų, dirbančių a la Kasiulis... Visiškai aišku, kad mūsų talentingasis menininkas turi prieš save labai šviesią ateitį, aišku taip pat, kad ir jo jau atliktas darbas ateityje neatrodys menkavertis, kaip tinkamai yra įvertinti visų didžiųjų menininkų kūriniai, sukurti jų jaunystėje. Kasiulio spalvos, koloritas, švelnumas — pačios gražiausios lietuviškos dvasios patrybės, kurios Paryžiaus išlepintos visuomenės skoniui ne tik primtinos, bet imponuojančios naujumu ir tuo stebinančios. Džiugu, kad pasaulio neskaitylingame tikrų menininkų būryje, turime ir mes savo atstovą, Lietuvos laukų sūnų, Aytautų Kasiulį, kuriam nuoširdžiai linkime tikruoju meno ginklu dirbti Lietuvos labui. J.M.

atsiūsta paminėti P. Kestiūnas. TARP ZALSŲ PALAPINIŲ. 3-ju dalių romanis. 292 psl. Autoriaus leidinys. Kaina 3 dol.

LIETUVA politikos žurnalas II sausio-kovo mėn. Nr. 3 96 psl. Leidžia Lietuvos Laisvės Komitetas, bendradarbiaudamas su Europos laisvės komitetais.

Redakcinės kolegijos nariai Juozas Audėnas, dr. Br. Nemickas, Vytautas Vaitiekūnas. Virselis ir užsklandos Telesforo Valiaus. Išleina kas trys mėnesiai Prenumeratos kaina 2 dol. metams. Numerio kaina 50 ct.

Redakcijos ir administracijos adresas „Lietuva“ 4, West 57th Street New York 19, N.Y., USA. Londone gaunamas pas Daunoraitę.

KNYGŲ LENTYNA. Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto leidžiamas lietuvių bibliografijos tarnybos biuletėnis Nr. 1-2 (56-57). Redaguoją A Ružancovas.

ATOSTOGOMS - PAIMKITE LIETUVISKA KNYGA

V. Rāmonas - DULKĖS RAUDON. SAULĖLEIDY 21/-. Ad. Mickevičius - KONRADAS VALENRODAS 9/-. Dr. Balyš - LIETUVIŠKOS PASAKOS 17/6. Vizgirda - VILNIUS 14/-. O. Swett Marden - DŽIAUKIS GYVENIMU 4/-. St. Būdavas - LORETA 7/6. Kun. Dr. Vaitkevičius - GYVOJI DVASIA 4 tomai. Drobėje. 35/-. Seinius - RAUDONASIS TVANAS 17/6. J. Gailius - SUSITIKIMAS 5/-. ir kitų 150 įvairių knygų pasirinktinai. Rašyti: Dainora Daunoraitė, 49 Thornton Ave. London W. 4.

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELE

Antroji dalis

Gatvėje buvo jau vėlus ir vėsus vakaras, kai Čižas su Gražina paliko Semionovą ir ežeplaukį, sekusį visą laiką Gražiną, Semionovui aiškinti Jurgiui, kaip jie turėsią pasielgti šeštadienio vakare, centrinės fašistų apylinkės pobūvyje. Kelis kartus Gražina pagavo ežeplaukio smailius žvilgsnius, stebindžius jos reaguojimą į jų įsakymus. Iš tų žvilgsnių nių ji suprato, kad šis voras sprendžia mįslę, ar ja galima jau pasitikėti ir duoti reikšmingesnių uždavinių, apie kuriuos jis anksčiau buvo užsiminęs. Gražina jautė, kad tie uždaviniai, kuriuos ji dabar jiems atliekanti, yra tik bandomasis laikotarpis, kurio metu jie nori įsitikinti ne tiek apie jos sugebėjimus, kiek patvirtinti jos ištikimybę, pagrįstą labai realiu jausmu — baime dėl jos artimųjų likimo.

Penttosios kolonos agentų ilgametinis patyrimas bylojo, kad dvi rūšys žmonių, patekusių į jų pinkles, yra ištikimiausi jų paslaugoms: žmonės, kurių artimųjų likimas yra jų rankose, dirbą priversti, žinodami, kad kitoks pasielgimas būtų lygus jų pačių rankomis uždujimas mylimųjų asmenų ir tie, užsienyje gyveną komunistai, sumulkinti jų propagandos, dirbą iš idejos. Pirmieji mielai patys sutiktų mirtį už

gandą, nei bet koks viešas reikalavimas vietos krašto vyriausybei išduoti šiuos žmones, neturės jokio pasisekimo. Buvo likęs tik vienas, gerai išbandytas sovietinėje Rusijoje būdas: provokacija, kiršinimas įbauginimas. Šiam darbiui grupė disponavo neišsemiamomis lėšomis, papirkdama tuos, kurių buvo neįmanu nei įbauginti, nei priversti dirbti iš idejos. Už pinigų grupės vadovybei buvo labai lengva papirkti vietos žmones, tačiau iš jų, siekiant tikslo sunaikinti pabėgėlių organizacijas, buvo labai mažą naudą. Agentai žinojo, kad tai gali padaryti tik patys tremtiniai, sukirsinti ir supjudyti vienas prieš kitą.

Pagal šį planą, pradėjo, buvo stengiamasi pabėgėlių tarpe skieisti įvairiausius smėitžtus ir įvairiausius piktus gaudus, ne tik apie centrinis organizacijos valdomuosius komitatus ir valdybas, bet apie kiekvieną tremtinį, kuris tik surizikuodavo imtis bet kurio kultūrinio ar tautinio darbo, kuris viešai ragindavo kovoti dėl krašto laisvės ir nepriklausomybės. Dalis tremtinių, lengviau pasiduodę bet kuriems gaudams, turį silpnę visur ir visada įtarinėti ir nepasitikėti, dalis pavado jausmo vedini, kodėl ne mano aš šitai daro, pasidavė „Z 17“ grupės mestai agentų meškerei, emė kiršinti savo draugus ir pažįstamus prieš bet kurią veiklą, sabotuodami organizacijų vadovybę atsišaukiant ir raginimus stoti kovon dėl lietuvių išlaikymo ar spontaniškai dėtis prie to uždavinio, kurio tikslu jie buvo palikę kraštą. Didžiąjį dalis, tačiau, liko ištikima šventajam tikslui, ir „Z 17“ agentai gavo įsakymą dar konkrečiau imtis darbo ir li-

kusįjį branduolį susprogdinti iš vidaus. Pagal planą, siekiant šito tikslo, reikėjo sumedžioti visų tremtinių adresus ir kiekvienam individualiai išvirkšti nepasitikėjimo, apatijos ir susiskaldymo nuodų. Centrinės apylinkės narių kartotekas jie tikėjosi netrukus gauti, pasiųsdami ištikimajį Čižą ir Gražiną jų pagrobti.

Apie Čižo priklausimą vietos partijos organizacijai žinojo tik jo žmona ir keli uoste drauge su juo dirbą vietiniai darbininkai. Tik labai retos progomis jis atsilankydavo į tremtinių ruošiamus pobūvius ar iškilmes. Atėjęs jis ramiai ir mandagiai elgdavosi, ir niekas nesidomėjo, kas jis ir iš kur. Prie stiklo alaus jis pasikalbėdavo, bet daugiausiai tik klausydamas, ką tik kalba. Savo žmonos jis niekad nėra atsivedęs į tokius pobūvius. Septyniolikos metų būdama ji tavėjo į šį kraštą prieš 25 metus, palikusi nepaprastame skurdė gyvenančius tėvus — kumiečius. Būdama beraštė, išvažiavo iš smėlėtų Dzukijos laukų, ir visi ryšiai nutrūko su gimtuoju kraštu ir su tėvais. Gyvendama tarp angliu, ji nesidomėjo į šį kraštą atvažiuojančiais tremtiniais ir niekad jų nesustitkavo. Užguita namų ruošia ir darbu odos fabrike, ji per visą laiką nėra buvusi nė vieno karto nei bažnyčioje, nei bet kuriam lietuvių su būvime. Kaip ir jos kaimynių, taip ir Čižienės visa pramoga — savaitgalyje alaus baras, ar kinas, i kurį nueidavo su savo abiemis sūnumis. Jos vyras grįždavo tik permakvoti, o penktadieniais, dažnais atvejais, ji, suguldžiusi vaikus, vėlai vakare nueidavo i jų gatvės kampe esančią aludę parsivesti vyro, kuris ten pat išmokėdavo jai skirtingą algos dalį.

Taip ji gyveno jau keturiolika metų. Širdyje buvo gera ir jos galvoje ir širdyje nebuvo jokių kitokių pagėdavimų, nes ir jos aplinka gyveno lygiai tokiais pat rūpesčiais ir tomis pat pramogomis.

Ir šį penktadienį, Čižienė, suvariusi vaikus į lovą, pasidžiūš pigiais dažais skruostus, išėjo aludėn pasitikti vyro ir pasiimti jai priklausančios dalies pinigų. Prie įprastų stalų Čižienė rado tik jos vyro draugus. Jo iš viso šį vakarą čia dar nebūta. Ji žinojo, kad tik išimtiniais atvejais, penktadieniais, Čižas apledžia aludės pramogą, bet po to, kai jis atėjęs, kad ne jos reikalas žinoti, kur jis užgailstas, ji niekad nė nesitėirauja. Išgėrusį kelis stiklus alaus, su įkātusia galva ir pakilia nuotaika, išėjo iš aludės, kai pakartotinai barmenas šaukė, kad jau laikas. Buvo besukanti i namų pusę, kai ūmāi, prie autobuso sustojimo vietos, aiškiai pamatė lem pos šviesoje Jurgis, besikalbanti su kažkokia moterimi. Sitokai neįprastas ir netikėtas vaizdas ją iš karto uždegė, ir ji beveik tekina priartėjo prie stovinčiųjų.

— Stai kodėl pats neateini i barą?! — puolė jį Jurgis, piktu žvilgsniu perversdamą greta jo stovinčią Gražiną.

— Čią mano žmona. Penktadieniais ji visada nusigeria... pristatė Jurgis Čižienę Gražinai.

— Dabar aš jau matau, kur tu užgailsti nuolat per naktis ir kokie tie tavo partijos uždaviniai... Jau nesnę susiradai... Atiduok man tuojau pinigus, kuriuos jis tau sumoka, — kreipėsi įžuliai Čižienė į Gražiną.

— Palik tu ją ramybėje, — lietuviškai pasakė žmonai Jurgis, maty-

damas neįaukiai pasijutusia Gražiną.

— Taj tu tokia susiradai!?

— Aš nieko bendro, ponai, su jūsų vyru neturiu. Mes tik pripuolamai susitikome. Jis gali jums viską paaiškinti...

— Kur susitikote?! Aš esu jo žmona, turiu du vaikus ir man pasakyk, ko tu lendi prie jo! Aš žinau, kiek jis uždirba ir kiek man atiduoda... Iš kur pas tave tokie drabužiai? Tai už mano pinigų! Atiduok man juos...

Išgertas alus ir, Čižienės supratimu, vyro pagavimas su kita moterimi nakties metu nusikaltimo vietoje, ją taip įsiutino, kad ji nesivaldyma emė šaukti, nepaisydama nei Jurgio nei Gražinos žodžių. Iš baro alaus įkaitinti pusgirčiai darbininkai, išėję su žmonomis ratu apstojog besiginčijančius, sukeldami Čižienė dar didesnį norą atkeršyti vyrui kaimynų ir pažįstamų akyse. Kai j atėjusi autobušą Gražina norėjo įlipti, Čižienė nutvėrė už rankinuko, šaukdama: atiduok pinigus! Jurgis pastūmė žmoną nuo Gražinos taip stipriai, kad ši nuvirto ant grindinio. Iš minios emė šaukti balsai, ir keli vyrai užstogė kelią. Čižienė, tebegulėdama ant cemento, emė šaukti policijos. Ratas smalsuoliu tirštėjo. Ūmai Gražina pastebėjo, kaj vienoje vietoje pertruko juos supęs žmonių žiedas, ir per ta spragą įėjo du tamsia uniforma augaloti policininkai.

— Ji pavogė mano pinigus! Suimkite ją! — verkiandū balsu klykė Čižienė, keldamasi nuo asfalto.

b. d.

SVEICARIJOS NEUTRALUMAS

Sveicarija yra vienintelė valstybė Europos viduryje, kuri nebuvo įvelta nei I-ojo, nei II-ojo pasaulinio karo. Savo istorijos bėgyje išmokusi branginti laisvę, ji stengėsi visomis priemonėmis ją išsaugoti paskutiniųjų karų sukuriuose, griežtai laikydamosi neutralumo. Sveicarijos neutralumas buvo jau 1815 m. Vienos kongreso pripažintas, nors ir negarantuotas. Šios neutralumo idėjos vedina, Sveicarija net ir po II-ojo Pas. Karo neįstojo į organizuojamą UNO. Ji savo užsienio politikos tam tikrą neaktyvumą stengėsi išlyginti socialinio skurdo švelninimu nuo karo nukentėjusiose šalyse. Ir tuo būdu ji reiškė savo solidarumą su Vak. Europa.

Neutralumas yra didelis gėris, ypač mažesnėms tautos, kurios trokšta gyventi taikoje ir nenori būti įtrauktos į didesnių kaimynų įvairias politines intrigas bei karinius konfliktus. Bet neutralumo „saldžius vaišius“ ragauja viena kuri šalis ne tada, kai ji apsisprendžia nesikišti į kitų valstybių reikalus, bet tik tada, kai jos paskelbtas neutralumas yra kariaujančių šalių respektuojamas. Paskutiniškas karas parodė, jog neutralumo išlaikymas priklauso ne tik nuo karinio pasiruošimo šį neutralumą ginti, bet daugiau nuo laimingesnės geografinės susidariusios politinės padėties.

1939 m. prasidėjus vokiečių — lenkų karui, nepriklausomas Lietuvos vyriausybė viešai proklamavo neutralumą. Bet kiek vėliau šis neutralumas buvo tiek rusų, tiek vokiečių pamintas po kojomis. Lietuvos padėtis buvo nelaiminga, ir todėl Lietuvos taikingų nusistatymų niekas nepaisė.

Jei Sveicarija nebuvo paskutinio karo nusiaubta, tai tik dėka laimingai jos neutralumui palankių aplinkybių. Nors Hitleriui Sveicarijos laisvė kiek dūrė į akį, bet tiek politiniais tiek ūkiniais sumetimais Sveicarija buvo palikta ramybėje, nors ir nebuvo nustota jai grasyti.

Bet jau 8 metai, kai karas Europoje pasibaigė. Po jo iškilio naujos politinės ir ūkinės problemos.

Politinėje Europos plotmėje pastebimi 2 nauji dalykai: po karo JAV pasilikto Europoje, o Sov. Sąjunga pasistumdė į vakarus ir stengėsi per komunistų partiją įsikverbti į dalį Vakarų ir Pietų Europos valstybių gyvenimą.

Kaip tik šio paskutinio fakto grėsmė, ypač po atmintinų 1948 m. vasario mėn. įvykių Pragoje, skatino vienytis laisvasias valstybes, nes tik kartu — jos galėjo sudaryti atsi-

riamąją jėgą sovietų ekspansijai į vakarus. Ir nežiūrint didelių sunkumų, gimė to vienijimosi pirmieji vaikai — NATO ir Montano Unija.

Šie nauji Europos vienijimosi faktai išskėlė Sveicarijai naujų uždavinių, o jos neutralumą pastatė prieš naują situaciją.

Jeigu iki šiol siekimas suvienyti Europą buvo daugiau politinės kilmės, tai naujieji Europos planai yra pradėti kurti daugiau ūkiniais sumetimais. Jie sukasi apie Montano Uniją, kuri jau Vokietijos, Prancūzijos, Italijos ir 3-jų Benelus valstybių parlamentų ratifikuota, ir šiuo laiku tarp tų valstybių transportuojamos akmenų anglys ir geležies rūda be maito. Šiems produktams yra sukurtas bendras prekyvietis Europoje. Šis tvirtas ūkinis vieningumas turi būti pagrindu tolimesniai Vak. Europos valstybių vienijimui jau politinėje srityje, sudarymui taip vadin. supraparalipės.

Su šia nauja ūkine situacija susiduria ir Sveicarijos ūkiniai interesai, nes ji importuoja 75 procent. visų geležies rūdžių ir akmenų anglių, kurie reikalingi josios pramonėi. Tad norom nenorom turi Sveicarija sueti kontaktą su Montano Unija. Kadangi šį pastaroji stovi ūkinio primato ženkle, tai šiuo metu sveicarams dar nėra pavojaus per bendravimą su ja pažeisti savo neutralumo principą. Bet ką darys toliau Sveicarija, kai Montano Unijos idėja bus perkeliama ir realizuojama politinėje srityje, šiandien dar sunku pramatyti. Čia išskyla dideli sunkumai išsaugoti sveiką sveicarijų pasistatytą tezę: neutralumą ir solidarumą.

Šios rūšies klausimai sveicarijų spaudoje paskutiniu metu yra kiek dažniau iškeliami. Ypač „Nationales Jahrbuch 1953, Die Schweiz“ juos išsamiai gvildena. O Reverdin savo straipsniui apie sveicarijų neutralumo perspektyvas baigia žodžiais, kurie kaip tik išreiškia neutralumo ir solidarumo problemas aštrumą:

„Atėitis galėtų mus pastatyti prieš mažiau aiškia situaciją, kurioje neutralumo pareigos sueti į konfliktą su „solidarumo“ uždaviniais Vak. Europos atžvilgiu. Mes turime moraliskai ir dvasiniai pasiruošti šiam eventualumui, kad reikale galėtume pasirinkti. Galbūt šis pasirinkimas būtų skaudus, bet jo negalėtumėm išvengti.“

Sveicarija šį savo neutralumą 1907 m. spalio mėn. 18 d. Hagos susitarimu dvasioje ne tik proklamuoja bet užsienio, politikoj įgyvendina, bet ji yra pasiruošusi, reikalui esant, ir ginklu šią laikyseną apginti. Visu-

tinės mobilizacijos metu fronte ir užfrontė Sveicarija galėtų suteikti po ginklu net iki 700.000 vyrų. Kariuomenės apsiginklavimas yra palyginamai geras, ir tai, ko moderniam kariavimui stinga, tikimasi pavaduoti ginyinuisi palankia geografinė būkle. Užsibrėžtos apsiginklavimo programos išpildymui numatoma suma siekia 1682,5 milijonus frankų. Aišku, jog mažesnėms valstybėms yra neįmanoma lenktyniauti, kas liečia naujų, modernesnių ginklų gamybą ar jų įsigijimą.

Kaip tik dėl tos priežasties vieno straipsnio, pasirodžiusio balandžio 11 d. plačiausiai skaitomų sveicarijų dienraščių „Die Tat“, autorius, kalbėdamas apie Europos ir Sveicarijos kariuomenę, siūlo Sveicarijai prisidėti prie NATO, nes tuo būdu būtų galima geriau apsiginkluoti, įsigijant daugiau — ir kas svarbiausia — pigiau tankų bei lėktuvų. Laikraščio redakcija oponuodama pasisakė prieš. Ji mananti, jog ir kitos ginklų rūšys esančios sveicarijų žemėj veiksmingos, ir dar nesą pagrindo atsižadėti neutralumo.

Jeigu kas turi galimybę susipažinti arčiau su sveicarijų tautos laikysena užsienio politikos atžvilgiu, tas nustebina jų dideliu pasitikėjimu ateitimi. Jeigu paskutiniuosius, karo rūkuose paskendusius dešimtmečius pragyvenome laisvėje, tai ir toliau taip gyvensime. Mums, lietuviams, ši galvosena yra kiek svetimta, nes mes turėjome nelaimės išgyventi mūsų tėvynės laisvės ir nepriklausomybės reliatyvumą.

Štai dėl ko mums atrodo, jog tik visos Vak. Europos valstybės, dides-

nės ar mažesnės, sutariančioji vienybė, ūkiniai stiprios, kariniu atžvilgiu gerai apsiginklavusios, galėtų šiuo metu efektyviai pasipriešinti Kremliaus užmačioms. Bolševizmo pavojaus akivaizdų galima laikinai aukoti valstybės suverenumo dalį bendro Vakar. Europos fronto vardan. Jeigu „raudonasis tvasas“ palažytų NATO užtvanką, tai Sveicarijos padėtis būtų lygi kitoms tautoms. Neutralumas jų nebeišgelbėtų, nes likusi sala raudonoji jūroje, ji anksčiau ar vėliau turėtų iškelti baltą vėliavą. Rusams nebus reikalinga veržtis siaurais tarpukalniams į krašto vidų. Užtektų ginkluotos ūkinės blokadės ir aviacijos operacijų. Negalint įsi-vežti nei maisto (Sveicarija turi tik apie 17 proc. dirbamos žemės), nei žaliavų pramonėi, susidarytų sunki ekonominė padėtis. Gi sovietų aviacijai, sunaikinus kasdieniniam gyvenimui reikalingą pramonę, atsirastų dideli bedarbių skaičiai.

Šių visų pramatomų ir šiandien dar nepramatomų realių galimybių akivaizdų, Sveicarijai teks pasirinkti vieną dviejų pozicijų:

1. Dėtis prie Vak. Europos ūkinės ir karinės unijos ir dalintis jos gyvenimi ir mirtimi.
2. arba sumažinti apsiginklavimo išlaidas iki minimumo ir akiai pasitikėti gera, Sveicarijos neutralumui palankia, įvykių eiga.

Tautos istoriją išsprendžia ne vienk mūšiai karo lauke. Yra dar kitokių jėgų lemiančių žmonių istoriją. Nuo jų priklauso taip pat tautų likimas. Mes norime taip pat ir jomis pasikliauti.

J. Medaitis

IS WEHRMACHT'O UZKULISIU

Prieš tryliką metų, gegužės mėn. 10 d. vokiečiai pradėjo puolimą vakaruose. Ankstyvą penktadienio rytą vokiečių tankai masėmis pradėjo veržtis į Prancūziją, ir netrukus palaužė didžiausios ano meto armijos pasipriešinimą. Vokiečių žygis buvo taip gerai suplanuotas ir tiksliai įvykdytas, kad prancūzai nepajėgė tinkamai pasipriešinti, o jų garsoji Maginot linija visiškai neatliko jai skirto uždavinio.

Tikrumoje ir vokiečių pusėje neviskas ejo taip sklandžiai, kaip prancūzams atrodė.

Pati puolimo data kelis kartus buvo keičiama. Iš karto buvo numatyta 1939 m. lapkričio 16 d. Viskas buvo parengta, bet paskutinįją valandą ji buvo atšaukta. Pasirodė, kad terenas buvo per minkštas vokiečių tankų masiniam panaudojimui. Abi armijos stovėjo viena prieš antrą, nedrįsdamos pajudėti. Maginot linijoje įsiknisę prancūzai per radiją vo-

kiečiams grojo „Drole la guerre“, o vokiečiai prancūzams transliavo Liucienne Boyer.

Tačiau štabuose darbas virė. 1939 m. lapkričio 24 d., įvyko vokiečių generolų konferencija. Vokiečių generalinį štabą šioje konferencijoje atstovavo generolai Brauchitsch ir Halder. Aptartas detalus puolimo planas, kuris buvo parengtas pagal Schlieffeno patarimą: „Stiprinkite savo dešinįjį sparną“. Buvo rengiamasi pagrindinį smūgį vykdyti per Olandiją ir Belgiją. Visi generolai tyliai pritarė šiam projektui. Juk jis, pagaliau, jau praktikoje išbandytas ir įrodytas.

Tik netikėtai tą tylą suardė jaunas generolas von Manstein. Jis buvo gen. von Rundstedt vadovaujamos armijų grupės A štabo viršininkas. Jis pakilo iš savo vietos ir pradėjo aiškinti. Jau po pirmųjų Mansteino žodžių, posėdžiui salėje galima buvo jausti neaukią tylą, savo-

tišką įtempimą. Tai, ką jis aiškino nebuvo nei nauja, nei sena — tai buvo kažkas revoliucionieriško.

Su prigimtu karo vado metoduškumu Mansteinas aiškino, ką galvoja priešas. Jis sako, kad Gamelenas tikriausiai yra įsitikinęs, jog mes elgsimės taip kaip mokė Schlieffenas, kaip visą laiką buvo mokoma mūsų karo akademijose. Tuo atveju jo geriausias divizionas bus sutelktos šiaurėje. Mūsų veržimasis gali būti sustabdytas, ir virsti poziciniu medžiagų karu, kurio mes negalime rizikuoti, nes mūsų žaliavų rezervai yra mažesni už priešų. Vienintelis tikras būdas laimėti: apgauti priešą ir pasitelkti kitaip, negu jis galvoja. Baigdamas, jis siūlo — šį kartą puolimo smūgį nukreipti per Ardenus ir tankų voromis pralaužti priešų frontą. Priešo pajėgų branduolys bus atkirstas nuo savo krašto, o kraštas paliktas be gynėjų.

Halderis nepatenkintas žiūrė pro savo berėmius akinius. Jis galvoja — pakeisti Schlieffeno planą, doktriną, kurios jau daugelį metų laikėsi visos Wehrmachto karinės mokyklos! Ne, tai negalime. Tas Mansteinas, tikriausiai, yra pamišėlis. Taigi, šis reikalas Vyriausioje Būstinėje yra baigtas. Mansteino planas palaidotas.

Kas yra tas Mansteinas, drįstas keisti Schlieffeno planą, drįstas pasakyti prieš Wehrmachtą pagrindinę doktriną? Viešumoje jis beveik nežinomas. Von Hidenburgo brolianas, grynas prūsų karininko tipas: paprastas, ištikimas, atkaklus. Tačiau jame glūdi kažkas daugiau, negu paprastam prūsų karininkui. Malonus pavaldiniam, griežtas su saulygiais ir nepakenčiamas viršininkui.

Jame jaučiamas genijus. Net ir šis jo planas, paremtas ne teoretiškais anskačiavimais, bet grynai karinio genijaus nujautimu.

Po šio susirinkimo jis nuvyksta į Koblencą, pas šarvuotųjų generolų Guderianą ir kartu su juo rengia detalų šarvuotųjų junginių prasižėrimo planą. Žinias apie vietovės savybes jam suteikia Runstedto štabe dirbęs senosios Kaizerio armijos plk. von Stiotta.

Maginot linija ties Sedanu yra gan primityvi, susidėdanti iš atskirų bunkerų ir lauko artilerijos pozicijų.

Mansteinas nedelsdamas rengia savo memorandumą, kuris jau dabar yra laikomas karo strategijos istoriniu dokumentu. Jame reikalaujama tyliai pritarė šiam projektui. Juk jis, pagaliau, jau praktikoje išbandytas ir įrodytas.

Tik netikėtai tą tylą suardė jaunas generolas von Manstein. Jis buvo gen. von Rundstedt vadovaujamos armijų grupės A štabo viršininkas. Jis pakilo iš savo vietos ir pradėjo aiškinti. Jau po pirmųjų Mansteino žodžių, posėdžiui salėje galima buvo jausti neaukią tylą, savo-

steing pažemina, paskirdama ji trečios eilės korpo vadu. Jo memorandumas dingsta be pėdsako. Tokiu būdu žaibinio karo strategija atsiduria nedegamoje spintoje, o jos kūrėjas tolimame užfrontyje.

Gyvenime dažnai pasitaiko, kad nelaukta įsimašo trečioji galia, ir įvykių eiga staiga pasikeičia. Taip buvo ir šiuo kartu. Hitlerio adjuntas, plk. Schmundt, 1940 m., sausio mėnėsį, sugalvoja pasiimti kelias dienas atostogų, ir aplankyti savo buvusio draugus, iš 9 pėst. pulko. Koblenze jis aplanko savo seną bičiulį plk. Blumentritt'ą, ir randa jį skaitantį kažkokią bylą. Jos viršelyje Schmundt išskaito užrašą — „Memorandumas“

— Kas čia yra? — klausia Schmundtas plk. Blumentritt.

— Mansteino memorandumas.

— Tai kodėl mudu jo nematėme? Mudu, t. y., Hitleris ir aš? Duok jį paskaityti.

Blumentritt atsako. „Esą, tas memorandumas buvęs prisiustas tarnybos keliu vyr. vadovybei ir jos atmetas. Vadovybė nenorinti, kad apie jį žinotų net ir pats Hitleris.“

Schmundtas grįžta į Berlyną, Hitleris klausia:

— Kas naujo pas mano generolus?

Schmundtas, nedelsdamas, papasakoja apie savo atradimą Koblenze. Hitleris pareikalauja prisiusti memorandumą. Tačiau ir jis pats dvejuoja, negalėdamas apsispręsti. Tuo tarpu žemė sušala. Giedra. Stipriai vokiečių aviacijai geriausias veikimo sąlygos. Puolimo pradžia numatoma sausio mėn. 17 d. pagal Schlieffeno planą.

Bet ir vėl netikėtai nelaimė. Vokiečių lėktuvai, bėseleisdamas migloje į Koelno aerodromą, nusileidžia ... Belgijos teritorijoje. Pilotas mato, kaip su juo skridęs majoras skuba sunaikinti vežtus dokumentus, bet belgų žandarai greitesni. Jie čumpia majorą, o su juo ir vokiečių operacinius planus...

Hitleris siunta. Tačiau įvykio jau negalima pakeisti. Slapti planai prieš rankose, nors, kaip dabar paaiškėjo, nei Briuselyje, nei Paryžiuje, nei Londonė niekas netikėjo tų planų tikrumu. Buvo manoma, kad vokiečiai tyčia sufabrikavę tu planų patekimą į priešų rankas. Tačiau vokiečiai to nežino. Puolimas ir šį kartą atšaukiamas.

Hitleris pasikviečia pas save Mansteiną. Mansteinas vėliau pasakojo: — „Savaime suprantama, esu geros nuomonės apie Hitlerio strateginius sugebėjimus, nes jis priėmė mano planą“.

1940, vasario mėn. 7 d., Koblenze, vyksta generolų kariniai žaidimai. Jie vykdomi pagal Mansteino planą. Halderis dar kartą mėgina tą planą sukritikuoti. Kai Guderianas (nukelta į psl. 6)

KALEJIMAS IR TAIKOS BALANDZIAI

J. KUZMIONIS

(Tęsinys)

Kovo 11 d. Višinskis pradėjo baigiamąjį kaltinimo kalbą. Jis ją pradėjo šiais Stalino žodžiais:

„Ar tie piliečiai vadina save trockininkais ar bucharininkais, — jie seniai susibūrė į politinį sambūrį ir tapo beprincipinė išgamy, šnipų ir pasikesintojų, netekusių bet koikos ideologijos, banda. Jie turi būti be jokio galėsčio išrauti“.

Teismo eiga įrodė, kad Stalinas buvęs teisingas. Bucharinas su savo draugais ne kas kita kaip kriminalistai. Be to, jie buvo svetimųjų valstybių — D. Britanijos, Lenkijos, Vokietijos ir Japonijos — žvalgai. Teisma dar kartą įrodė, kad Socialistinis ir Kapitalistinis pasaulis yra priešai. Kaip teisingai kartą didysis mokytojas draugas Stalinas atkreipė dėmesį į kapitalistinį apsupimą. Ir taip, toliau per penkias su puse valandų.

Višinskio iškalba buvo išpušta metaforomis, daug sakančiais palyginimais. Jis Buchariną lygino prie Judo Iškarjoto ir Al Capone; vadino jį „lapės ir kiaulės sukryžiuviu“ išdava. Jis buvęs ašis visų nusikaltimų, kurie buvo padaryti nuo pat revoliucijos. Toliau jis sugretino pasikėsinimą prieš Leniną 1918 m. ir prieš Ježovą 1936 m. Dar kartą prisiminė Zelenskį:

— Stiklo šukės ir adatos svieste! — jis šaukė. — Baisus veiksmas, su kuriuo palyginus visi tos rūšies nusikaltimai tik mažožiš... Penkiasdešimt masinių su kiaušiniiais tyčia sudaužyta. Dabar aišku, kodėl jų taip trūksta.

Viso to tikslas aiškūs: alkiu ir pikta ranka sunaikinti socialistinę revoliuciją. Palaipsniui jo balsas kilo. Keldamas balsą, jis rėkė toliau:

— Mūsų kraštas reikalauja tik vieno dalyko: kad tie nesvarūs šukės, tie prakeikti šliužai būtų sunaikinti... Piktžolės ir dilgėlės auga ant jų pašėlusiu išdavių kapų. Bet mums ir mūsų laimingam kraštui gerųj Saulė ir toliau nesigailės savo spindulių. Savo mylimo Vado ir mokytojo didžiojo Stalino vadovaujami, mes žengsime pirmyn į komunistų iki galutinės pergalės...“

PASKUTINĖS KALBOS

Po Višinskio kalbėjo gydytojų gynėjai, nes kiti neturėjo teisės jų turėti. Savo paskutiniuose žodžiuose kaltinamieji vienas po kito prisipažino esą kalti, prašė pasigailėti, kad jie galėtų atsiesti savo sovietinei tėvynei.

Jagoda sukepusiomis lūpomis prašėsi pasiūnčiamas į Arktiką dirbti prie Baltosios jūros kanalo, o paties kūrinio, kur tūkstaniai jo aukų rado mirtį sunkiausiose sąlygose.

Tik viena kalba savo iškalbingumu ir turiningumu skyrėsi nuo kitų. Kovo 12 d. Bucharinas pakilo sakyti paskutinę savo kalbą. Dar kartą jis savo asmenybe ir intelektu patraukė visų dėmesį. Jo akivaizdoje sėdėjo jauna komunistų karta: daugiau ne revoliucionieriai, bet nustatytos tvarkos vykdytojai. Bucharinas atrodė kaip paskutinis komunisto mohikanas, kuris dėl savo idealo kovoją visą gyvenimą, kol sulaukė šitokio likimo.

Jis pradėjo formaliu prisipažinimu. Dar kartą pabrėžė prisiimtas pilną „politinę ir juridinę atsakomybę“ už visus „bloko“ veiksmus. Tos kaltės privedusios jį prie mirties sprendimo. Tuo atžvilgiu jis sutarė su prokuroru Višinskiu, reikalavusių mirties bausmės. Tačiau šalia to esą du kaltinimai, kuriuos jis norėtų smulkiau panagrinėti.

Dabar jis, daugiau niekieno nepertaukiamas, pradėjo smulkiai dėstyti savo argumentus, kai Višinskis bejėgiai sėdėjo, žiūrėdamas susirūpinusiomis akimis.

BUCHARINO ŽODIS

Pirmiausia, pradėjo Bucharinas, prileidžiama, kad egzistavęs „blokas“. Tada turėtų būti sutikta, kad tokio bloko nariai turėtų pažinti vienas kitą. Tačiau, kol jis neatsidūrė teisme, jis niekad nematė ir negirdėjo Charangovičiaus ar Maximovo; jis niekad nekalbėjo su Pletnevu, Kasakovu ar Bulanovu; ir niekad neturėjo kokių antirevoliucinių pasitarimų su Rosengoltu ar Rakovskiu. Faktiniai legaliu būdu negalima įrodyti, kad kaltinamieji sudarytų „dešiniųjų trockininkų „bloką“.

— Aš neigiu — tarė Bucharinas, — kad priklausiau kokiam dešiniųjų trockininkų „blokui“; tokios grupės visai nebuvo.

Be to, koks ryšys tarp nusikaltimų, kuriuos padarė atskiri kaltinamieji ir tarp tariamojo „bloko“ veiklos. Pvz., Jagoda prisipažino nužudęs M. Peškovą asmeniniais sumetimais. Tai neturi nieko bendro su „bloku“. Buvo žinoma, kad Menčinskis mirštamai serga. Koks išskaičiavimas būtų jį žudyti?

Iš paprasto fakto, kad jis, Bucharinas, buvo Jėnukidzes pažįstamas, o šis jau buvo pašalintas iš kelio, — sukurta suokalbio istorija. Kad Tomskis, taipgi jau miręs, kartą jam pasakęs, jog trockininkai buvo prie šingį Maksimui Gorkiui, — dabar jis kaltinamas daves įsakymą nužudyti Gorkį. Visa Višinskio elgsena rodanti, ko jis siekia. Štai jo apklausinėjimų pavyzdys:

Višinskis: Ar jūs matėte Kojajevą Taškente?

Bucharinas: Taip.

Višinskis: Ar jūs kalbėjote apie politiką?

Bucharinas: Taip.

Višinskis: Tokiu būdu aš darau išvadą, kad jūs jį instruktavote sueti į sąlytį su britų agentais Taikstane.

Iš tikrųjų šitos rūšies nusikaltimų jis nedaręs. Bucharinas kategoriškai paneigė turėjęs kokių nors ryšių su užsienio žvalgybos organizacija. Jis niekad nepatyręs atidaryti fronto priešui karo atveju ir niekuomet nereikalavęs sabotuoti. Įrodymai prokuroras patiekęs Charangovičiaus paliudijimą, kurių tikrumu jis tikrai abejoja.

Tuo metu Charangovičius pašoko iš savo vietos ir, atkreipęs kumštį į Buchariną, sušuko:

— Melagi!

Tačiau, nieko nepaisydamas, Bucharinas griovė visus kitus kaltinimus. Jis užginčio ką nors bendro turėjęs su Kirovo, Menčinskio, Kubiševio, Gorkio ir Peškovo mirtimis. Pagaliau jis paneigė rengęs suokalbį prieš Leniną. Višinskis netiesą kalbėjo, kad jis nesulaukęs atsakų į penkių liudininkų teigimus. Jis, Bucharinas, turįs pilną atsakymą, kurį galįs dabar duoti.

Tačiau, Bucharinas pabrėžė, visa tai nereikiška, kad jis nebuvo kaltas. Nusikaltimai, dėl kurių jis priėmęs politinę ir juridinę atsakomybę, yra tiek dideli, kad jis galįs būti nuteistas dešimt kartų sušaudyti. Dėl to, prieš baigdamas, jis norėtų duoti politinio ir protinio proceso vaizdą, kuris jį atvedęs į šią vietą.

Jo paties ir jo draugų vidaus evoliucija logiškai juos privedusi iki opozicijos režimui. Vieną kartą atsižadėjęs bolševizmo, jį buvę nesulaikomai verčiami pereiti į antirevoliucionierių bandą. Nors jie nebuvo lojalūs savo tėvynei, tačiau tikėję į antirevoliucijos pergalę. Jų sąžinė buvo sudrumsta. Jie pasidarę suskilusiomis asmenybėmis. Socializmo pirmynėigai buvo sunku pasipriešinti. Tačiau čia glūdinti Sovietų Valstybės stiprybė: ji turi galią užminuoti savo priešų valią. Dėl to jie buvo priversti prisipažinti.

UŽSIENIO DĖMESIUI

Užsienio intelektualistai negalį suprasti Sovietų valstybinio teismo eigos. Jie negalį išivaizduoti proletariato Valstybės kovos prieš išdavikus. Tai gali vykti tik Sovietų Sąjungoje.

Zmonės gal mano, kad prisipažinta dėl kokių nuodų, hipnotizmo ar pačios slavo sielos. Bet visa tai netiesa. Kiekvienas, kuris matė, kaip jis ginčijęsis su prokuroru, galėjo suprasti, kad jo protas buvo aiškus, kad jis nebuvo nei nuodytas, nei hipnotizuotas.

Gal bus jam leista ilgiau pakalbėti savo reikalui. Jis greitai baigsis ir gal ta kalba bus paskutinė jo gyvenime.

Kaip jis supratus savo kaltę? Kalėjime jis turėjo laiko apsigalvoti ir jis paties savęs klausęs:

— Jei aš mirsiu, dėl ko aš mirsiu?

Tada jis pasijutęs žiūrįs į tamsią bedugnę ir priėjęs išvadą, kad jei jis mirsiąs nepadaręs atgalios, jo mirtis neturėsianti prasmės. Antra vertus, jeigu dėl kokių nors priežasčių jis būtų paliktas gyvas, nepadaręs atgalios jam nebūtų prasmės gyventi. Jis būtų liaudies priešas, skaudulys, išpjautas iš žmonijos. Tuo metu visos geros Sovietų tėvynės savybės išliko jam stipria, kaip bet kada, ir jis pasiryžo nesipriešinti, o nusilenkti partijai ir kraštui. Asmeniniai apskaičiavimai jam seniai nesvarbūs. Jo išpažintis ir atgaila vaizduoja Sovietų Sąjungos moralinį triumfą jo ir kitų nusikaltėlių atžvilgiu.

Gal būtų kairysis sparnas užsienyje norės jį ginti. Tačiau jis nenorį jų gynybos. Jiems būtų naudingiau iš jo pavyzdžio.

— Mano paties likimas, — neturi daugiau reikšmės. Svarbu yra Sovietų Sąjunga.

DRAMATINIS GINČAS

Tuo metu Charangovičius pašoko iš savo vietos ir, atkreipęs kumštį į Buchariną, sušuko:

— Melagi!

Tačiau, nieko nepaisydamas, Bucharinas griovė visus kitus kaltinimus. Jis užginčio ką nors bendro turėjęs su Kirovo, Menčinskio, Kubiševio, Gorkio ir Peškovo mirtimis. Pagaliau jis paneigė rengęs suokalbį prieš Leniną. Višinskis netiesą kalbėjo, kad jis nesulaukęs atsakų į penkių liudininkų teigimus. Jis, Bucharinas, turįs pilną atsakymą, kurį galįs dabar duoti.

Tačiau, Bucharinas pabrėžė, visa tai nereikiška, kad jis nebuvo kaltas. Nusikaltimai, dėl kurių jis priėmęs politinę ir juridinę atsakomybę, yra tiek dideli, kad jis galįs būti nuteistas dešimt kartų sušaudyti. Dėl to, prieš baigdamas, jis norėtų duoti politinio ir protinio proceso vaizdą, kuris jį atvedęs į šią vietą.

Jo paties ir jo draugų vidaus evoliucija logiškai juos privedusi iki opozicijos režimui. Vieną kartą atsižadėjęs bolševizmo, jį buvę nesulaikomai verčiami pereiti į antirevoliucionierių bandą. Nors jie nebuvo lojalūs savo tėvynei, tačiau tikėję į antirevoliucijos pergalę. Jų sąžinė buvo sudrumsta. Jie pasidarę suskilusiomis asmenybėmis. Socializmo pirmynėigai buvo sunku pasipriešinti. Tačiau čia glūdinti Sovietų Valstybės stiprybė: ji turi galią užminuoti savo priešų valią. Dėl to jie buvo priversti prisipažinti.

UŽSIENIO DĖMESIUI

Užsienio intelektualistai negalį suprasti Sovietų valstybinio teismo eigos. Jie negalį išivaizduoti proletariato Valstybės kovos prieš išdavikus. Tai gali vykti tik Sovietų Sąjungoje.

Zmonės gal mano, kad prisipažinta dėl kokių nuodų, hipnotizmo ar pačios slavo sielos. Bet visa tai netiesa. Kiekvienas, kuris matė, kaip jis ginčijęsis su prokuroru, galėjo suprasti, kad jo protas buvo aiškus, kad jis nebuvo nei nuodytas, nei hipnotizuotas.

Gal bus jam leista ilgiau pakalbėti savo reikalui. Jis greitai baigsis ir gal ta kalba bus paskutinė jo gyvenime.

Kaip jis supratus savo kaltę? Kalėjime jis turėjo laiko apsigalvoti ir jis paties savęs klausęs:

— Jei aš mirsiu, dėl ko aš mirsiu?

Tada jis pasijutęs žiūrįs į tamsią bedugnę ir priėjęs išvadą, kad jei jis mirsiąs nepadaręs atgalios, jo mirtis neturėsianti prasmės. Antra vertus, jeigu dėl kokių nors priežasčių jis būtų paliktas gyvas, nepadaręs atgalios jam nebūtų prasmės gyventi. Jis būtų liaudies priešas, skaudulys, išpjautas iš žmonijos. Tuo metu visos geros Sovietų tėvynės savybės išliko jam stipria, kaip bet kada, ir jis pasiryžo nesipriešinti, o nusilenkti partijai ir kraštui. Asmeniniai apskaičiavimai jam seniai nesvarbūs. Jo išpažintis ir atgaila vaizduoja Sovietų Sąjungos moralinį triumfą jo ir kitų nusikaltėlių atžvilgiu.

Gal būtų kairysis sparnas užsienyje norės jį ginti. Tačiau jis nenorį jų gynybos. Jiems būtų naudingiau iš jo pavyzdžio.

— Mano paties likimas, — neturi daugiau reikšmės. Svarbu yra Sovietų Sąjunga.

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

SUDARYTAS PIRMASIS VARGO MOKYKLAI ŠELPTI RĖMĖJŲ BŪRELIS

PLB Vokietijos Krašto Valdyba šiomis dienomis gavo iš JAV tokio turinio laišką: „Norėdami paremti Muenchene vargo mokyklą, sudarėme vieną būrelį, kuris pasižada kas mėnesį siųsti po 10 dol. Prašome pranešti kur siųsti pinigų ir Muencheno vargo mokyklos adresą.“

Marė Pesienė
Buvusi muenchenietė“.

Reikia tikėtis, kad šiuo kiliu pavyzdžiu paseks ir daugiau užjūrio kraštuose gyvenančių lietuvių, suprantančių mūsų jaunosios kartos tautinio auklėjimo ir švietimo gyvintinį reikalą.

KITOS AUKOS VARGO MOKYKLOMS

Lietuvių Tautinių Korporacijų Sambūris, Chicagoje, PLB Vokietijos Krašto Valdybai atsiuntė 25 dol. Memmingeno lietuvių vargo mokyklai paremti. Savo lydimame laiške Sambūrio vadovybė rašo: „...Tikime vėliau galėsime sušelpiti kitą kurią mokyklą. Šia proga sveikiname Valdybos pastangas išlaikyti Tautinius Žiburius mūsų jauniems, Pagarba pasiūlytiems Mokytojams, dirbantiems sunkiausiose slygose“.

HANNOVERIS

JAV gyvenęs lietuvis tremtinys A. Valiūškis, Hannoverijoje baigęs vokiečių Augstąjį Veterinarijos Mokyklą, balandžio mėn. atsiuntė Hannover-Stoekeno lietuvių vargo mokyklai 5 dol. ir tokio turinio laišką:

„MIELIEJI,
Labai nudžiugau vakarykščiame „Draugo“ numeryje perskaitęs žiniute apie vargo mokyklos Stoekene įkūrimą. Sveikinu ir linkiu ištvėrimą Jūsų pasirinktame taip sunkiame bei mūsų Tautai gyvenimame kelyje. Ta pačia proga priimkite mano kuklų auką (\$5) pirmiesiems žingsniams, kuriuos žengiate mūsų prieauglio Tėvynėje išsaugojimo bare. Mano manymu, buvusių Hannoverio stovyklų gyventojai, o taip pat ir „miesčionių“ pirmutinė pareiga šią mokyklą išlaikyti medžiaginiai, todėl nesidrovėkite mano užjūdiniai. Visada visais galimais būdais stengsiuos Jums padėti.
Jūsų A. Valiūškis“.

Stoekeno vargo mokyklos mokytojai J. Stankaičiui rašytame laiške p. A. Valiūškis tikisi, kad iš buvusių Hannoverio stovyklų lietuvių pasiseks organizuoti būdą ir daugiau aukų mokyklos išlaikymui surinkti.

JAV, Brooklyne, gyvenęs p. V. Lišauskas atsiuntė 13 dol., surinktus už jo išplatintus Vargo Mokyklos ženklelius. Ši suma skiriama vargo mokykloms Vokietijoje paremti.

Sandplatz (Oldenburg) apylinkėje yra 17 lietuvių šeimų vaikų, kurių dalis jau silpnai bekalba lietuviškai. PLB Sandplatzo apylinkės pirmininko p. Matušausko pastangomis, ten norima įsteigti vargo mokyklą ir tuo reikalu kreiptasi ir PLB Vokietijos Krašto Valdybą paramos.

MEMMINGENAS

Lietuvių vargo mokyklos tėvų komitetas rašo: „Mes, kreipiamės į visus laisvojo pasaulio lietuvius su nuosirdžiu prašymu: padėkite išlaikyti Vokietijoje likusių lietuvių gyvybę. Mūsų gražūs žodžiai apie lietuvių išlaikymą, apie laisvę liks tušti, jei jaunos gyvybės užges tik dėl to, kad mūsų širdys yra ketios ir kad mūsų gražūs šūkių yra melagingi. Jūs bus mažiau lietuvių, juo mažiau bus kam lietuvių išlaikyti, juo bus mažiau lietuvių, juo bus mažiau teisių į valstybinę laisvę.“

Nekartotinė žinomų faktų tiems, kurie gyvena Vokietijoje stovyklose. Tik norime atkreipti dėmesį, kad šiuo metu Vokietijoje yra daug sunkiau, negu prieš 4 ar 5 metus. Vokietijos ekonominis gyvenimas pasidarė normalus ir svetimšalis nieko čia negali nei juoda, nei baltai uždirbti. Be to, Vokietijoje liko lietuvių, kurie ir negali uždirbti, nedaugiau jų ligonys, seneliai, invalidai.

BALFo Pirm. kan. J. Končius pernai du kartus lankėsi Memmingene ir savo akimis matė, koks skurdas viešpatuoja lietuvių tarpe. Jis JAV spaudoje pailustravo vaizdžiais pavyzdžiais, kaip likusieji Vokietijoje yra reikalingi paramos, o ypač besimokantieji Vargo mokyklose vaikai. Kurį laiką Memmingeno Vargo mokykloje vaikučiams dėka BALFo buvo duodamas pienas ir bulkutės. Reikėjo atvažiuoti bent vienam amerikiečių žurnalistui ir pasižiūrėti, kaip vaikučiai puolė prie pieno ir prie bulkutės.

Yra šeimų, kur yra apie 10 mokyklinio amžiaus vaikų. Tėvas Tbc, motina nuo sunkios gyvenimo naštos vos gyvybę beišlaiko. Vaikai išbadėję, apleisti, dėl sunkių gyvenimo sąlygų moksle atsilikę, nors gabūs. Yra labai gabių vaikų, kurie dėl persunkaus gyvenimo jokių lietuviškų mokyklų nelanko. Jie žūsta, kaip talentai, mūsų tautai. Siurpiausias vaizdas, kada gyvenimo palaužta krenta vienintelė motina, penki ar keli vaikai išlaikytoja. Tada tie vaikai yra išvežiojami po vokiškas prieglaudas. Jie atimami iš Lietuvos dirvos ir atiduodami nutautėjimui.

Memmingeno Vargo mokykla turi 37 mokinius. Nėra vaiko, kurio tėvas ar motina yra visiškai sveiki. Tai vienas, tai antras arba Tbc, arba invalidas, ar kitas koks kroniškas ligonis. Vaikai mokosi ne tik vargo ir vokiškose mokyklose, bet jie bėga pas kunigėlį tikybos mokytoją, iš ten bėga į repetitiją lietuviškų dainų ar vaidinimų mokytoją, jie bėga į skautų sueigas. Tai jaunam organizmui reikia daug kalorijų, kad jis atlaikytų. O namie pavalygti nėra ko. Ir todėl nerasi šeimoms, kur būtų sveiki nervai, nes ir maži ir suaugę gyvena „nervais“ ir nebeturia juų.

Jei gyventų Dantė vaizdai būtų tokie šiurpūs, kad jie skurstų ne tik kiekvieno lietuvi, bet ir kiekvieno svetimtaučio širdį.

Tikėdami į Jūsų lietuvišką gerą širdį, drįstame kreiptis, prašydami: padėkite išgelbėti mūsų vaikus ne mums, bet Lietuvai Tėvynei.

Memmingeno Vargo Mokyklos Tėvų Komitetas
Pasirašė:
V. Vykingintė, J. Nenortas ir M. Šeška“.

Š.m. gegužės 1 — 3 d.d. Koelne įvyko vokiečių skautų organizacijos „Bund Deutscher Pfadfinder“ metinis vadovų suvažiavimas — Bundes Thing. Lietuviai skautai įeina į šią organizaciją kaip atskiras savarankiškas vienetas, su pilna tautine autonomija. Štai organizacijai priklauso taip pat latvių, rusų ir vengrų skautai. Visos šios tautybės kartu turi Bundes Thinge vieną sprendžiamą balsą.

Iš lietuvių skautų suvažiavime dalyvavo vadeiva skn. A. Venclauskas ir pasknt. O. Gešventas. Tarp vokiečių ir lietuvių skautų santykiai yra nuosirdūs, ypač tarp lietuvių „Aušros“ tunto ir vokiečių Bremeno Rajono.

Iš bendro vokiečių skautų kontingento i tarptautinį skautų vyčių suvažiavimą Šveicarijoje š.m. rudenį vyksta 5 lietuvių skautai vyčiai.

ATTITAIŠYMAS:

„B.L.“ Nr. 18, š.m. gegužės 7 d. įsibrovė nemaloni klaida. Žinutėje „PLB Vokietijos Krašto Valdyboje“ nurodant mėnesines Vasario 16 Gimnazijos išlaidas, buvo pateikta ne išlaidų vidurkis antrojo ketvirčio vienam mėnesiui, bet išlaidos už balandžio mėnesį, kai vaikai, dėl Velykų atostogų, buvo išlaikomi tik pusę mėnesio. Todėl prašome sąmatos duomenis atitaisyti, kaip seka:

Vaikų maitinimui — 6.200 DM, ūkio išlaidoms — 3.000 DM, mokytojų atlyginimams — 6.000 DM, virtuvės personalo ir bendrabučio priežiūrai — 2.300 DM, inventorių įsigijimui ir kt. išlaidoms — 2.500 DM.

PRANCUZIJA

— Europos Sąjūdžio Tarptautinis Jaunimo Sekretoriatas, padedamas „Europos Jaunimo“ Sąjūdžio ir visų jaunųjų politinių sambūrių atstovų birželio 5-7 d. Paryžiuje rengia Europos jaunimo konferenciją, kurioje bus svarstomos įvairios Centro ir Rytų Europos problemos. Pabaltiečiai galės pasiūlyti po 3-kielkviens tautybės atstovus. Paskirti po vieną atstovą paprašytos svarbiausios lietuvių

organizacijos. Konferenciją ruošti iniciatyvos ėmėsi komitetas, kuris jame baltams atstovauti pakvietė Dr. S. A. Bačkį.

Dr. P. Karvelis balandžio 17 d. Paryžiuje dalyvavo ekonominių ir socialinių NEI komisijoje, kuriai pirmininkavo Belgijos parlamento vicepirmininkas min. Henri Heyman. Svarstyti programiniai reikalai, būtent — kaip polit. partijos, veikiančios politiniams pagrandais, galėtų sudaryti pasauliniu mastu pateiktiną programą.

Šiemet prašymų stipendijoms gauti iš Laisvosios Europos Kolegijos paduota apie 1.200, iš jų apie 400 lenkų. Lietuvių prašymų tesą per 10, ir tai daugumas prašo stipendijas už kolegijas, o tokių stipendijų yra labai mažai. Dek. Davis buvo iškvietas į JAV tautis dėl kolegijos vadovybės.

Pereitą savaitę Paryžiuje lankėsi iš Romos atvykęs Ministeris Lozaitis su Ponia. Svečiai buvo priimti Lietuvos Atstovo Prancūzijoje, Dr. Bačkio, lankėsi Lietuvių Svetainėje — L.S. Draugijos būstinėje ir dalyvavo lietuvių Paryžiaus parapijos pamaldose.

VT Pirmininkas ir Lietuvių išlaikyti Tarnybos Valdytojas, P. K. Zalkauskas, atsišatydinus senajam Prancūzijos Lokui, kreipėsi į Prancūzijos Lietuvių Šalpos Draugijos pirmininkę Bačkienę, prašydamas sudaryti naują LOKĄ.

P. Bačkienė pasiūlymą priėmė. Tokiu būdu naująjį LOKĄ Prancūzijoje sudaro: P. Bačkienė — pirmininkė, P. Baranauskas — Vice — Pirmininkas, P. Grevelis — išdinininkas, Kun. Jucevičius — narys ir J. Masiulis — sekretorius.

BELGIJA

— Gegužės Pirmosios proga ir šiemet YMCA suruošė Liežo srities užsieniečių darbininkams ekskursiją per Belgijos gražesnes vietas. Tarp 12 tautybių, lietuvių grupė buvo stipriausia pakilusia nuotaika ir daina. Ekskursijos vadovas — italas, kai automobilo motoro užimas imdavo viršū, kreipdavosi į lietuvių grupę: „Na, petite Lithuanie, dainuokite!“.

Galima pasidžiaugti, kad lietuviai laikosi gana artimai ir sutartinai. Kitų tautybių, pvz., vokiečių buvo daugiau negu lietuvių, tačiau jie nesimetė visį į viena autobusą, truko to artumo ir tarp kitų keliautojų, truko iš kitų tautybių pusės sutartinos dainos dainai. Lietuviai laikomės!

Nežiūrint, kad autokare buvo šneki babilis, linksmas vadovas O. Parachini, sugebėjo visiems rasti tinkamą dainą: — „Begi, begi, vaš, vaš, vaš, — oi, lia, lia, lia, lia“ — „Kiekvienas dainavo lengvai suprantamus skiemėnines pagal gyvą melodiją. Dainai patiko ir paliko tarp visų keliauninkų, ji ir surišo visus savo nuotaikos giedria dvasias.“

Aplankius žymesnes vietas Mozelio slėnyje, Namiurą ir Dinantą, vėlai vakare, atgimusių nuotaikoję grįžome Liežan. Nors lietuviams vėlokai buvo pranešta apie šią ekskursiją, tačiau vistiek galėjo joje daugiau dalyvauti. Atsigaivinti pavasario vaizdais ir nuotaka po įėjusių kasyklų ar namų ruošos darbų.

Dalyvis

— Pusiau oficialiomis žiniomis „Caritas“, Bruselėse, yra linkęs padėti finansiniai visiems emigruojantiems. Esą į JAV kelią jį apmokanti visai, ir Kanadą gi — paskolos būdu (gražinti per porą metų). Pasirodo, kad šia lengvata gali pasinaudoti ne tik šeimos, bet ir viengūniai. Pagei dautina, kad besikreipiantieji į „Caritas“ (5 Rue Guimard Bruselles) — turėtų suvoti pinigų bent 3-4000 fr. (tačiau jį apmoka ir nieko neturintiems).

— Vokietijos PLB Valdybos Pirmininkas, Pr. Zundė, kreipiasi į mus, Belgijos lietuvių, prašydamas ir iš mūsų paramos naujam lietuviškos gimnazijos pastatui išgityti. Lietuvių moksleivių Vokietijoje vis daugėja. o turėtos patalpos buvo mažos, toli nuo lietuvių centru, ir kiekvieno atveju atimamos: pastatas yra senos kareivinės. Todėl naujo gimnazijos pastato dirkimas nėra kokia prabanga, bet būtinivė ir pribrėndęs reikalas. Gimnazioje ir prie jos prijungtoje pradžios mokykloje dabar mokosi 191 lietuviukas, ju tarpe 52 našlaičiai ar pusiau našlaičiai. Naujieji pastatai bus Mannheimo — Heidelbergo srityje, (Huttenfeld) todėl lietuviams gana patogioje vietoje.

Tikimasi pusę reikalingos sumos (150.000 DM.) gauti iš vokiečių ir kitų tarptautinių įstaigų, kitą pusę — surinkti iš pačių lietuvių tremtinių. Pr. Zundė rašo: „Nors ir neturtingi, Belgijos lietuviai yra labai jautrūs lietuviškiems reikalams. Todėl mes nenorėtume aplenkti Belgijos lietuvių bendruomenės“.

Tikimės, kad Winterslago vyrų pavyzdžiu lietuviškos gimnazijos ir mokslo einančio jaunimo paremti prisidės daugelis Belgijos lietuvių. Aukos laukiamos K. J. Dėdino adresu; jos bus renkamos iš anksto paskelbus per lietuviškas pamaldas, susirinkimus.

K. J. Dėdinas.

SVEICARIJA

PAVASARIO ŠVENTĖ ŠVEICARIJOJE

Kiekvienas kraštas, kiekviena tauta turi savo tradicijas bei papročius. Lietuvių tauta yra ypatingai pasižymėjusi savo giliaprasmišiais apeigomis bei senomis tradicijomis. Gal būt, kad labiausiai mums artima, savaisiais tautos meno simboliais yra Šveicarija. Čia kiekvienais metais vyksta įvairiausių šventės, jubilėjų, minėjimai, tradicinės eisenos ir t. t. Mes Lietuvoje šventėme derliaus šventę su javų varpomis bei vaikais, Šveicarijoje ši šventė yra švenčiama su vynuogių kekėmis. Kiekvienas kantonas, kurių yra 24, turi savo atskiras tradicijas bei papročius, ir šias šventes švenčia savaip. Gal būt, kad pati triukšmingiausia metų šventė yra užgėvė. Gatvėmis traukia būriai, įvairiomis kaukėmis pasipuošusių vyrų, moterų bei vaikų. Užgėvėnų šventė, savo triukšmingumu bei gausumu ypatingai pasižymi Baselyje. Jau 3 val. ryto gatvėse didžiausias triukšmas 4 val. ryto prasideda eiseną kurią lydi daugybė orkestrų bei minios šauksmų. Gatvėse knibžda iš skrudėlyne. Kiekvienas jaučiasi laisvas ir nevaržomas. Ypatingai jaunimas. Šios šventės metu labiausiai nukentė automobiliai, kurie savo mašinas palieka stovėti gatvėse. Vienas turi savo mašinos įjėškoti kur nors užkampyje arba suranda besišinčią raitais į viršū.

Savo grožiu bei išpūdingumu pasižymi pavasario šventė Zueriche, kuri įvyksta kiekvienais metais, pavasario pradžioje. Ši šventė prasideda sekmadienio popietį vaikų eiseną. Pirmadienis — šventės tąsa. Įvairiausių grupės pasipuošia margiausiais kostiumais, rodo savo meniškumą gabumus. Šiais metais buvo paimti motyvai iš XVIII šimtmečio. Istoriai įvykiai tarytum gyvi, kilo iš supelėjusių istorijos lapų ir žingsniavo miesto gatvėse. Senovės riterių kostiumai bei šarvai dengė modernių šveicarų kūnus. Kilūs didvyriai, garbinami šveicarų tautos, žygio savo triumfo žygius, didžiūd. laimėjimais. Saulės spinduliuose blizgėjo jų šarvai bei kalavijai. Stebinti šias minias, nenoromis persikėli į senovės Lietuvą ir jautiesi amžinųjų ažuolų pavėsyje, lietuvių bajorų bei ordenu didikų tarpe.

Šventės pabaiga — žiemos sudeginimas. Miesto aikštėje sukrautas didžiausias laužas, kurio viršū vainikuojama „žiema“, tarytum lietuviškasis „senis — besmegenis“. Baltais apsiaustais apsiaustę kazokai, ant putotų arklų, suoliais skrieja apie aikštę. Pasigirsta trimtų garai ir ugnies liežuviai šauna į augščių, laizydami sausą kurą, pasiekia „žiemos“ stovylą, kuri, sprogdindama, išsitaško į visas šalis. Ore paraduoja lektuvai ir ežero bangose atsispindi ugnies pašvaistė.

Tačiau šventė dar nesibaigia. Šią naktį mažai kas eina lovon. Restoranai, šokių salės, pasilinksminimo vietos, kaip ir gatvės visą naktį perpildytos išlinksminusių žmonių, kuriems, atrodo, nieko daugiau pasaulyje nėra, kaip tik linksmybė, vynas ir alus... Jie pamiršta, kad ir jų tarpe yra daugelis tokių, kurie su skausmu širdyje ašaromis akyse stebi jų papročius ir sieloje skrieja į toli paliktą tėvynę...

Š.m. liepos mėn. pabaigoje Šveicarijoje, prie Kanderstego įvyksta tarptautinis skautų vyčių sąskrydis. Lietuvių skautus vyčius šiame sąskrydyje reprezentuos 5—6 „Margio“ būrelio vyčiai iš Diepholzo. Margiečiams truputį kelia rūpesčio trūkumas lėšų, bet padėdant užjūrio broliams tikimasi ir šį reikalą sutvarkyti. Mūsų trispalvė turi ten

plėvėsuoti ir rodyti kitų tautų reprezentamas, kad esame dar gyvi ir norimė gyventi.

Ap. Sk.

ITALIJA

— Romoje Piazza di Spagna 60-a ruošiamą tarptautinę laisvei ginti parodą. Lietuvos atstovas Paryžiuje Dr. S. A. Bačkis parodos gen. komi-

PAVERGTOJ TEVYNEJ

LIETUVOJ NEAIŠKUS LIKIMAS PARTIJOS ŠULŲ PUŠINIO IR ŠARMAIČIO

Sausio 15 d. per pasaulį nuskaubėjus žiniai apie 15 Maskvos profesorų ir gydytojų bylą, jie buvo apšaukti „terroristais, kriminalistais, didžiausiais niekšais, amerikiečių agentais“. Matyti, kam nors buvo prireikę jų galvų. Kovo 24 d. Vilnius su Šarmaičiu, kaip ir gyd. Timašuk, tikėjosi gausių ordinus. Bet balandžio 4 d. Maskvoj ir Vilniuje kažkas sprogo, ir viskas apsvirtė augštin kojom. Berija gydytojus išteisinio, o kaip bus su Goldmanu, Blochu, Koganu, Gefenu ir kitais, taip pat su Pušiniu ir Šarmaičiu — neaišku.

Jaunas vokietis, ketverius metus išgyvenęs Lietuvoje, pasakoja, kad jį priėmusios šeiminiųkės vyras buvęs ištrėmtas į Sibirą, į Karagando sritį, iš kur parašęs kels laiškus. Laiškuose jis rašęs, kad dirbęs miškuose, kad esąs labai blogas maistas ir gyvenimo sąlygos. Paskutiniu metu jis jau sirgęs. Jis taip pat rašęs, kad toje vietoje esą daug ištrėmtųjų lietuvių.

Iš kaimo, kuriame jis Lietuvoje gyveno, 1949 m. buvo išvežtas vienas ūkininkas su žmona, gi dukterys — viena 17 metų amžiaus, kita jaunesnė — pasislėpusios pas žmo-

sarų Mr. P. del Planques pasijuntė 21 eksponatą, sudarytus daugiausia iš dokumentų, knygų ir brošiūrų, pavaizduojančių dabartinę Lietuvos padėtį ir jos bylą. Tarp jų pasiūsta JAV valst. sekret. J. F. Dulles deklaracija Vasario 16 d. proga, URT genocide reikalui įteiktas Jungt. Tautoms memorandumas, Harrisono „Lithuania's Fight for Freedom“ ir kt.

nės ir likusios. Šis ūkininkas buvęs išvežtas todėl, kad buvęs Amerikos pilietis, turėjęs JAV pasą ir važinėjęs į Vilnių ir net į Maskvą — į Amerikos konsulatą, rūpindamasis, kad jam leistų išvažiuoti į JAV. Ir išvažiuo, bet... į Sibirą.

1949 m. pavasarį pats matęs, kaip buvę vykdomi trėmimai. Į jų kaimą vieną naktį atvažiuavo strībų ir rusų iš visus numatytųjų išvežti namus apstoję. Viena mergaitė atbėgo pas jo šeiminką ir pranešė, kad: „Žmones veža“. Tada ūkininkas pakinkė arklį ir jie su vaikais tuoj išvažiuo į mišką. Miško viduryje buvo vienas ūkis, kur jie apstotai, bet namus rado tuščius — šis ūkininkas buvo sužinojęs, kad irgi yra numatytas ištrėmti, tai laiku pabėgo. Jis ir vėliau į savo ūkį — apie 120 ha — nebegrižo ir sodyba likusi tuščia. Tvirtai buvę nugriauti, o gyvenamieji namai ir likę stovėti be gyventojų. Neradę šio ūkininko, jie pasilikę miške ir kirtę šakas, bet rusai, tą pačią dieną įėjo į partizanų, juos užtko ir liepė tuoj grįžti atgal į kaimą. Jie grįžo apie pietus ir dar pamatė, kaip sunkvežimiai su tremiamaisiais nuvažiuo į Šilavotą. Tą pačią dieną rusai išsivežė visus daiktus iš trėmtinių namų. Daiktams vežti buvo pavartyti žmonės su pastotėmis. Trobos liko tuščios — atviromis durimis.

1950 m. jam tekę matyti partizanų laikraštį. Jis buvęs nedidelio formato, bet spausdintas spaustuvių. Laikraštį buvo naujienų iš užsienio, „Amerikos Balso“ pranešimų, pasakojimų apie partizanų kovas ir t.t. Partizanai, ypatingomis progomis, išskeldavę ant medžių ar telefonų stulpų lietuvišką vėliavą. Kartą jis pats matęs tokią iškeltą vėliavą.

SVETIMEJI APIE MUS

„Flensburger Tageblatt“ balandžio 21 d. idėjo Juergen Schueller straipsnį apie Klaipėdą, pavadinimą (Memel) — seniau ir dabar“. Straipsnyje, tarp kitko, rašoma, kad, įjungus Klaipėdą Lietuvos valstybėn, šis Karaliaučiaus šešėlyje vegetavęs miestas, su 30.000 gyventojų, tapo vieninteliu Lietuvos uostu, per kurį ejo jos ūkio produktų eksportas. Nuo to laiko prasidėjo jo žydėjimas: uoste buvo įtaisyti modernieji irėnginiai ir pastatyta reprezentatyvių pastatų, o gyventojų skaičius pakilo iki 50.000.

1945 m. rusams vėl jį užėmus, jis buvo prijungtas prie sovietinės Lietuvos respublikos. Karo metu miestas smarkiai nukentėjo — beveik trečdalis jo buvo sugriauta. Vietoje sukinijamo Biržos tilto, dabar pastatytas nejudamas medinis tiltas. Nuo čia šiaurės pusėn ištiesio miesto kvartalo grūvėsiai pašalinti ir įrengta kariuomenės pratimų ir mitingų aikštė.

Šiandien naujieji Klaipėdos valdovai yra rusai, rašo laikraštis. Jie užima visas vadovaujamas vietas miesto valdyboje, geležinkelio, ūkyje ir pramonėje. O rusų kariuomenė nesutelpa senosiose Moltkės gatvės kareivinėse. Lietuvių įtaka palaipsniui išstumama. Uoste ir laivuose plėvėsuoja, šalia sovietų, Lenkijos ir Suomijos vėliavos. Uosto krantinėse ir sandėliuose nuolat pakraunamos krūvos iš Vokietijos sovietų zonos išvežtų gėrybių. Anksčiau buvę planuota Klaipėdą padaryti dideliu karo uostu, dabar iš to nieko nebėliko. Atvirksčiai, viskas daroma, kad iš uosto ir ypatingai iš jūroje pagamamų žuvų būtų kuo daugiausia naudoti išgaunama.

Vokiečių Klaipėdoje belikę tik pora šimtų. Kai netrukus po užėmimo buvo vykdomas gyventojų surašymas, daugelis vokiečių užsisakė kaip lietuvių, tuo tikėdamies išvegti ištrėmimo ir lengviau rasti galimybę gauti darbo.

„Ost-West-Kurier“ Nr. 17 rašo, kad „New York Times“ buvo paskelbtas vieno Pabaltijo tremtinių

politiko pranešimas, kur kalbama apie „Katyno miškus“, kuriuose yra rasta ir identifikuota tūkstančiai pabaltiečių, slaptosios sovietų policijos aukų. Toliau pranešime kalbama apie toliau pabaltiečių ir priverstinio darbo stovyklas deportuotų pabaltiečių, kurie tenai jau yra žuvę.

„Ost-West-Kurier“ Nr. 16/53 paskutiniame puslapyje išidėjo gausiai mūsų pajūrio vaizdų: pustomoje smėlio kopos, žvejų namelį Nidoje, Kuršių marių vaizdą ir kt. Nors pridėtam žemėlapy Klaipėdos kraštas atžymėtas punktyru, tačiau laikraštis, kaip ir ne vienas kitas vokiečių pabėgėlių laikraštis, toliau pridėtam tekste skelbia, kad prie Kuršių marių esančios kopos yra vienos iš savotiškiausių ir gražiausių „Vokietijos teritorijoje“...

Iš Rygos gautoje žinioje „O-W-K“ skelbia, kad iš 240 pastorių, dirbusių pastoracinį darbą 300 evangelikų parapijų Latvijoje, šiandien bėra likę vos 94 — tuo būdu vienam pastoriui tenka rūpintis 4—6 parapijų tiktiniais. „Die Stimme“ Nr. 16/53 skelbia iš Talino žinią, kad Pabaltijai iš 50 km pajūrio ruožo, paskelbto karine zona, evakuoti „nereikalingi yventojai“. Uostų personalas pakeistas sovietiniu.

Italų „Il Tempo“ 1953.4.15 numeryje apžvelgdamas naująjį Sovietų „taikos taktiką“, de da visos eilės pabėgėlių už geležinės uždangos pasisakymus, ko visi tie rusų „pacifistiniai pasiūlymai“ yra iš tikro verti. Dr. J. Gailliaus pareiškime pažymima, kad rusai tegu pirma atitaiso Lietuvai padarytąją skriaudą, o paskum šneka apie „taiką“. „Collegamento“ davė religinių persekiojimų Sov. Sąjungoje ir jos pavergtuose kraštuose balansą, kuriame taip pat įvertinta religinė padėtis Lietuvoje seniau ir dabar. Rašoma apie arkiv. Reinį, vysk. Ramanauską, Nik. Čarneckį, 1929 m. areštuotą ir ištrėmtą į Sibirą Kazanės, Samaros ir Simbirsko apašt. vizitą, mons. Myk. Juodoką ir kt.

LONDONAS

„BR. LIETUVIO“ REDAKTO- RIUS, Br. Daunoras, po 6 dienų atos togu, grįžo prie jam pavesto darbo. Perleitos savaitės numerį redagavo L. Trilupaitis, „Br. Lietuvio“ redakci- jos narys.

Londono Baltų Taryba, bendra- darbiaudama su Common Cause, an- glų antikomunistinė organizacija, ren- giasi birželio įvykių minėjimui. Nu- matoma padėti vatiniką prie nežino- mo kareivio kajo Londone (Ceno- taph), surengti vienoje Londono sa- lių viešą minėjimą su anglų paskai- tininkais ir pan.

Taip pat numatoma išleisti spe- cialius leidinius anglų kalba, kuris bus nemokamai platinamas anglų tarpe.

Norint sutraukti į viešą minėjimą galimai daugiau angliškos publikos, prieš minėjimą Londone bus plati- namai pakvietimai. Tam reikalui nu- matyta suorganizuoti grupes mer- gaičių tautiniais rūbais. Visos lietu- vaitės, kurios turi tautinius rūbus ar- ba gali juos pasikolinti, rašomos pranešti DBLS raštine. Visi prisidė- kime prie sekmingesnio mūsų tau- tos tragedijos paminėjimo.

KONCERTAS ALBERT HALL

Gegužės mėn. 10 d. Albert Hall įvyko „visų tautų dainos ir šokio kavalkada“. Tai nebe pirmą kartą Londone rengiama originali progra- ma, kurioje pasirodo įvairiausias tautos su savo tautiniais šokiais ir dainomis. Anksčiau juose dalyvau- davo ir lietuviai, bet ši kartą jų nesim- tams nors tarp 24 dainos ir šokio kavalkadoje dalyvaujančių tautų, buvo įrašytas ir Lietuvos vardas. Skaudu, nepaprastai skaudu, kad dėl vieno ar kito jaunuoliško išsi- ūkimo, pirmoje eilėje yra pastatomas ambicingas reikalas, o antroje Lie- tuvos vardo garbė.

Reikia tikėtis, kad mūsų tautinių šokių grupė, nežinūnt šių naivų nesuapratimų, vėl įsijungs į darbą, kuriuo jie iki šiol užsiėmė padėkos žodžio iš lietuvių pusės ir susižavė- jimo svetimųjų tarpe.

Specialią programą dalį sudarė solistų dainavimo varžybos. Ši kar- tą varžybose dalyvavo lietuviškas solis- tas B. Povilavičius, laimėjęs antrą vietą. Jam įteikta Greek Line laiv- ninkystės b-vės skirtoji dovana-sa- vaitė atostogų „Neptunia laive“.

L. Tr.

PATIKSLINIMAS.

(Žiūr. korespondenciją „Br. L.“ Nr. 18, „Centrinis skyrius)

Korespondentas V.V. nusiskun- džia, kad gautas iš leidyklų paminėti naujas knygas Centro Valdyba ne- perduodanti Centrinio skyriaus kny- gynui, pastebėdamas, kad tos kny- gos „negali likti privačių asmenų ran- kose“, bet, kaip S-gos turtas, turi būti atiduotas Centrinio skyriaus kny- gynui.

Centro Valdyba negauna jokių knygų paminėjimui, bet jas gauna „Br. Lietuvio“ redakcija, kuri taip pat nėra „privatūs asmenų rankose“. Užtuot nesąmonės rašius, centrinio skyriaus vadovybė tuo reikalu labai paprastai galėtų susitarti su „Br. Lie- tuvio“ redakcija, kuri dirba tame pat kambarje, kur ir centrinio skyriaus knygynas randasi.

Reikia pastebėti, kad gaunamos knygos yra ne tik vien centrinio sky- riaus nuosavybė, bet taip pat jos pri- klauso visai sąjungai, kaip ir kitų skyrių knygos.

„Br. Lietuvio“ redakcija, gaudama iš leidyklų knygas paminėti turi tei- se jas duoti recenzentams, pasidary- ti iš jų ištraukas. Nejaugi centrinio skyriaus vadovybė nori, kad redak- cija norėdama iš prisiūtųjų knygų pa- simyti medžiagos, turėtų įieškoti cen- trinio skyriaus vadovybės, prašyda- ma sutikimo pasinaudoti knygomis, kurios prisiūtose redakcijai?

DBLS Pirmininkas.

KUR ATOSTOGAUTI?

Tie lietuviai, kurie atostogas norė- tų praleisti Londone lietuvių šeimo- je ir gauti tikrą lietuvišką maistą, prašomi parašyti: Mrs. Daunorie- nei, 49, Thornton Ave, London W.4.

SLEAFORDAS VIEŠĖJO LONDONĖ.

Sekmadienio priešpieštę Lietuvių Namų koridoriuose pasigirdo kari- ki žingsniai. Vienas po kito į Lie- tuvių Namus ėjo vyrai, ir netrukus pa- sigirdo ultimatumas:

— Kur mūsų tėvas? — Tai buvo taikoma plk. Vidugirui, mat, Slea- forde susitelkęs jo „junginys“ šį kar- tą okupavo Lietuvių Namus.

Atsiradus „tėvui“ sleafordiškų nuotaikos atlyžo ir jūsų korespon- dentas, progai pasitaikius, pradėjo kalbinti sleafordiškų vadą p. Davei- kį.

— Kaip laikotės? Kiek lietuvių dar turite savo valdžioje?

— Nedaug. Visi išvažinėja, bet tie, kurie lieka, kieti kaip mūras. Jau- triai namuojame į visus mūsų tauti- nius reikalus ir nesigailime peno, jei matome, kad yra reikalas. Mūsų gy- venimas, kaip ir visų tremtinių - gy- vename, kol dar širdis plaka ir tiek.

Kartais „užsimiršimui“ pagyvename ir šauniau. Tuojau pamatysite. Ir kreipdamasis į barmeną, „va- das“ įsakė: Bateriaus alaus!

— Kokios bėdos jus čia šiandien suvarė?

— Ne bėdos, o nuobodumas. Pa- siilgome Londono, Lietuvių Namu- na, ir panūdome pamatyti, kaip sek- sis mūsų reprezentantams Albert Hall.

— Gaila, bet tokių šį kartą nebus. — Na, čia tai naujiena! Visokie ukrainiečiai ir lenkai bus, o mūsų- kiai ne. Jokio alaus daugiau...

Kai vienas namiškis pasirodė su aukų sąrašų vargo mokyklai „vadas“ pasakė:

— Nenorite šokti, neprašykite ir aukų!

Pavaldinų širdys, tačiau, pasiro- dė minkštesnės už vado ir aukų la- pas neliko tuščias. Kai slapta pažiū- rėjau, jam buvo ir vado pavardė, o ties ja kuklus įrašas — £.1.0.0. Iš vi- so vargo mokyklai suaukota £.2.12.6. Sleafordiškiai parodė, kad jie tikrai jaučrūs mūsų tautos reikalams.

Atsiveikinant vadas įterpė: — Jūs ly imai, kad lietuvis laimė- jo dainavimo varžybas, kitaip būtu- me visus Namus apvertę augštin ko- jomis.

L. T.

COVENTRIO KOLONIJA

PERSIKELIA Į LONDONĄ...

Coventrio kolonijos pirmininkas, Jonas Kazlauskas, praneša „Br. Lie- tuvio“ redakcijai, kad š.m. gegužės 23 d., šeštadienį, motorizuotomis priemonėmis visi coventriečiai persi- kelia į Londoną, nesulaukę jau pe- reitais metais centro paskelbto lie- tuvių subordinavimo dienos. Teko no- girsti, kad persikėlę Londonan co- ventriečiai užimsią ne tik žymesniu- sius Lietuvių Namų apartamentus, bet taip pat yra reikalavimų perimti valdžią.

Visame Coventryje pasklidę gan- dų, kad prie coventriečių invazijos gali prisidėti taip pat ir kitos Midian do kolonijos. Londono centrinėse iš- taigose balniamasi, kad neprisijung- tų Volverhamptono tankistai, vado- vaujami „prityrusio karvedžio Lau- kinio ir Birminghamo sunkioji ato- minė artilerija. Jei šitai pasitvirtin- tų, vyriausioji Londono būstinė dar iš vakaro žadanti iškelti baltą vėlia- vą.

Pačiame Coventryje šiuo metu vyksta gyva mobilizacija ginkluotų pajėgų, jų tarpe ir muzikantų ko- mandos, kuri atjosianti tiesiog iš Go- daivos sostinės baltais žirgais. Nepa- tikslintomis žiniomis ši invazija užsi- tęsianti abi Sekminių dienas. Invazi- jos tikslas ir slaptas žinis visam lais- vąjam pasauliui bus paskelbtas ar- timiausiam „Br. Lietuvio“ numery- je.

Londoniečiai, kurie dar bus neiš- vykę užimti vietų karūnacijos eilutė- se, kviečiami kuoskaitlingiausiai da- lyvauti coventriečių pasirodyme, ku- ris oficialiai įvyksta šeštadienį, ge- gužės 23 d., 6 val. Vietas, nurodant asmenų skaičių, prašom užsakyti jau dabar „Br. Lietuvio“ redakcijai.

Dviem arba viename lietuviui iš- nuomuojamas kambarys, lietuvių šei- moje. Kreiptis raštu: Sav., 37, Gow- rie Rd., London S. W. 11

COVENTRY

DBLS Coventry ir „Vyties sky- riaus pastangomis gegužės mėn. 2d. buvo surengtas gražus Motinos die- nos minėjimas. Tokio minėjimo Co- ventris jau keli metai nematė. Į di- džiuilę Pilot hotel salę rinkosi lietu- viai ir šį kartą jų susirinko ne kelios dešimtys, bet keli šimtai. Daugumą sudarė naujieji ateiviai, bet matėsi ir senosios kartos atstovų, o taip pat ir „sulietuvejusių“ kitataučių, kurie vedė lietuvaiteis ar ištekėjo už lietu- vių.

Minėjimą labai sklandžiai prave- dė Coventry skyriaus pirmininkas p. Kazlauskas padedamas p. Stakė- no.

Minėjimo programą sudarė pas- kaita, meninė dalis, šokiai ir kt. Die- nai pritaikintą paskaitą skaitė p. Mockus. Jis nušvietė lietuviškos mo- nos tragišką padėtį ir pabrėžė, kad dabar ji yra be atodairos niekinama, nes negali pasipriešinti. Baigdamas savo žodį p. Mockus suramino klau- sytojus, kad ateis laikas, kai mes vėl pamatysime savo motinas nežūrint kur jos bebūtų — tėvynėje, Kazach- stane, Sibire ar net Danguje.

Meninę dalį pravedė p. Kazlau- skas. Tai jaunas, darbštus ir energin- gas žmogus. Daug dirbo šį minėjim- mą organizuojant ir reikia tikėtis neapsnus ir ateityje.

P. Kazlauskas apgeilestavo, kad dabar, kai Coventryje gyvena keli šimtai lietuvių neturime savo kuni- go ir negalime pagal lietuviškas tra- dicijas šią dieną pasimelsti už savo motinas. Ateityje pažadėjo ir šį rei- kalą sutvarkyti. Šiuo kartu pakvietė visus lietuvius susirinkti į Osburg bažnyčią ir bendrai pasimelsti. Tik- gaila, kad nenurodė, kur gali susi- rinkti kitų religijų lietuvių, kurių nemažas skaičius buvo minėjime.

Reikia pagirti ir mūsų lietuvišką džazą, kuris taip žavingai mus links- mino šokių metu.

Na, kaip buvo skelbta, buvo ir nu- gėrimo, kad net staliukų kojos lin- ko, o nekurię iš publikos jau net sa- lės grindų lentą perėiti nepajėgė. Tai mūsų protėvių palikimas — gerė tė- valų geriamieji ir mes.

Tačiau ta negerovė nublunka prieš Coventrio lietuvių kolonijos organizuotumą ir vienybę.

P. Šablinskas.

MANCHESTERIS.

Gegužės mėn. 1 d. tautinių šokių grupė antrą kartą pasirodė 3000 žiū- rovų, Manchesterio Tarptautinių šokių centro surengtoje tautinių šo- kių šventėje, Belle Vue salėje.

Šioje šventėje, kurioje dalyvavo 12 tautų, lietuvių gražiai paško „Ru- gučius“, „Lenciūgelį“ ir „Jonkeli“. Mūsų šokėjai labai šiltai sutikti. Šo- kiams vadovavo A. Kvedaravičius, akordeonu grojo Viktoras Turčins- kas, o šokių grupę sudarė: J. But- kienė, G. Grigaričiūtė, J. Andriū- naitė, R. Palkimaitė, E. Polytė, P. Mi- kauskas, J. Duoba, A. Gerdžiūnas, A. Rudys ir R. Verbyla.

Pageidautina, kad ir toliau ši gru- pė puoselėtų lietuvių tautinius šo- kius ir dažniau pasirodytų tarptau- tinėje scenoje.

MANCHESTERISKIS

J. ŽEMAITIS

ISPLAUKĖ Į AMERIKĄ

Manchesterio lietuvių koloniją pa- liko Juozas Žemaitis — išplaukė į Ameriką.

Neilgai jis čia buvo — vos porą metų, bet ir per tą trumpą laiką spė- jo parodyti savo energiją. Atsikėlęs iš Middleborough, pirmiausia iš- įjungė į „Kovą“, kaip jo vadovas ir iš tų pareigų pasitraukė tik prieš ke- lis mėnesius.

Vos sušilęs Manchesteryje kojas buvo taip pat išrinktas į Lietuvių klu- bo valdybą, o kai įsikūrė LRS sky- rius — Žemaitis išrinktas jos pirmi- ninku. Tas abejas pareigas ėjo iki iš- važiuodamas.

Pastaruju metu savybėje būdavo minimos žymesniųjų žmonių sukak- tys. Tuose minėjimuose Žemaitis pas- kaitydavo paskaitas apie sukaktuvi- ninkus.

Apskritai, tai žmogus, kuris pats vienas be bendruomenės, rodos, nė gyventi negalėtų. Visuomenės reika- lais tiesiog sirgo, rūpinosi, sielojo- si, ginčijosi. Be Žemaičio žodžio, su- manymo ar kritikos neišsiversdavo jokie susirinkimai, suėjimai ar susi- būrimai.

Pasisekimo Naujame Pasulyje! A. B. C.

Kodėl rašyti ranka, jei už vieną šiltingą galite laimėti patogią, kelioni- nę rašomąją mašinėlę. Pirkite BL lo- terijos bilietą. Biletai gaunami visu- se DBLS skyriuose ir pas BL platin- tojus.

ISKILMES MANCHESTERY

PIRMOJI DIENA GEGUZĖS 2 d. MANCHESTERIO LIETUVIŲ ATLAIDAI

Jau vien gausus kunigų dalyvavi- mas Manchesteryje sudarė atlaidų įspūdį. Kunigų, gi, privažiavo visas penketas. Iš Londono atvyko kun. Dr. Matulaitis M.I.C., Londono lie- tuvių parapijos klebonas. Tolimoji Skotija atsiuntė abu savo dvasios vadus-kun. J. Gutauską ir kun. Dr. Gronį. Iš kaimyninio Bradfordo at- vyko kun. J. Kuzmickis. Pats šeimini- ninkas kun. J. Steponaitis tikrai tu- rėjo daug vargo priimdamas ir glo- bodamas svečius.

Atlaidai, tačiau, buvo nepapras- tai. Juos savo atsilankymu pagerbė J. E. vyskupas Padolskis, Vilkaviš- kio vyskupas. Mylimas ganytojas, šia proga, specialiai atvažiavo iš Ro- mos pašventinti Manchesterio lie- tuvių pastatytą kryžių Mostono kapin- nėse Lietuvos 700 metų krikščiony- bės jubiliejui paminėti ir čia miru- siems lietuviams pagerbti.

Nestebėtina, kad į tokias iškilmes, ypatingai, kad jose dalyvavo vys- kupas, lietuvių suplaukė iš visų D. Britanijos kraštų. Buvo ekskursijos iš Bradfordo, Halifaxo, Lowtono ir kt. Matėsi lietuvių iš Corby, Ketteringo, Widnes, Swintono ir kt. to- limesnių apylinkių. Iš Skotijos atva- žiavo visas Bellshill'io choras.

DBLS Pirmininkas atstovavo Są- jungą ir turėjo progos pamatyti DB LS Manchesterio skyriaus pasiro- dymą ir tai tokį, kokio visoje Brita- nijoje iki šiol nėra buvę.

„Skyriaus nariai, valdyba ir ypatin- gai skyriaus ilgametis energingas ir apsukrus pirmininkas V. Kupstys „nusivarė nuo kojų“ statydami kry- žių, rengdami šventinimo iškilmes ir ypatingai jas pravardami. Įdėto darbo rezultatai jie, tačiau, galėjo džiaugtis ir jausti vidutinį pasitenki- nimą. Nemažiau patenkintas turėjo būti ir kun. J. Steponaitis, kuris vi- šą laiką uoliai atsidėjęs skyriui tal- kinkavo.

Iškilmų programa buvo tokia didelė, kad vos užteko dviejų dienų jai atlikti. Šeštadienį, gegužės 2 d., buvo sutikti garbingieji svečiai. Vy- skupą Padolskį iš Londono atlydėjo Londono parapijos klebonas ir DB LS Pirmininkas M. Bajorinas.

Tą pat dieną buvo koncertas, ku- riam pirmą kartą išgirdome Bell- shill lietuvių chorą. Išgirdome ir nu- stebome. Tiesiog susižavėjome. Iš- vaizdos atžvilgiu choras (visi chori- stai tautiniais rūbais) darė malonų įspūdį. Dainavimas buvo puikus. Vienas malonumas klausytis. Sunku buvo patikėti, kad visi choristai (jų buvo per 30 žmonių) yra čia gimę ir augę lietuviai, įskaitant ir pačią dirigentę ponį Mullan-Varnaitę. Ponia Mullan netik sumaniai veda chorą, bet parenka repertuarui ori- ginalias, daugumai dar negirdėtas, dainas. Klausytojai neabejojo, kad ši choras yra stipriausias lietuvių choras visoje D. Britanijoje. Ypatin- gai gražiai praskambėjo „O skam- bink per amžiaus“ — Manau, kad Bellshill'io chorą turėtų išgirsti ir pati „sostinė“.

Britanijos lietuviams jau gerai pa- žįstami solistai plė Liustikaitė ir p. Povilavičius dar kartą įrodė, kad jie nesitenkina pasiektais rezultatais, bet vis tobulinasi ir sėkmingai kopia į viršų. Mes, Britanijos lietuviai, tu- rime ypatingai džiaugtis jų progre- su, nes jie yra mūsų naujosios atei- vijos nariai. Mūsų pareiga juos vi- somis išgalėmis remti.

P-lė Liustikaitė padainavo Šim- kaus „Jaunujų ūkininkų giesmę“ ir „Ko vėžai pučia“. Net ir sunkioji „Toska“ visai gerai praskambėjo. Štiprus ir švarus p. Povilavičius balsas puikiai tinka mūsų liaudies dainoms. (Oj greičiau, greičiau) ir operoms (Prince Igor). Arijai iš „Fi- garo“ taip meistriškai buvo sudai- nuota, kad iššaukė pakartotines klausytojų ovacijas.

Malonią staigmeną padarė abu solistai sudainuodami duetą. (Andri- ulio „Čipono“).

Šeštadienio programa buvo baig- ta šokiais. Orkestrui puikiai grojant svečiai liksimosios iki vėlyvo vakaro. Svečiams diena tuo ir užsibaigė, bet ne šeiminkams. Jie plūšėjo pri- iminėdami skaitlingus svečius. Nak- tį mažai kas vietinių lietuvių miego- jo savose lovose. Jas buvo okupavę svečiai.

Aušo gražus, saulėtas gegužės 3 d. rytas. Senas Manchesterio miestas gėrė saulės spindulius, o šaligatviusose su sibirūsių popiergalių nejudino pris- nūdęs vėjas.

Tačiau lietuviškuose namuose vi-

rė gyvenimas: į juos beldėsi lietu- viai, atvykę iš tolimesnių vietų ir tei- ravosi kelių į seselių kopylių. Tuo pačiu metu visais keliais skubėjo express autobusai su lietuviais iš Bradfordo, Halifaxo, Rochdalės ir kitur.

ISKILMINGOS MISIOS

Nors pamaldos turėjo prasidėti 10,30 val., tačiau jau 9 val. ryto ko- plyčioje buvo pamaldžių lietuvių, ku- rie tyliai meldėsi ir laukė savo Ga- nytojo.

Jau atsilaikė Mišias visi penki lie- tuviai kunigai (Gutauskas, Gronis, Kuzmickis, Matulaitis, Steponaitis), jau susirinko pilna kopyčia lietuvių, jau puošniai apsirėngusios mergai- tės, pasirėngusios Sutvirtinimo Sa- kramentų, paramo prieš altorių. Staiga visų akys nukrypo į duris. Ga- nytojas, apsirėngęs raudonu purpu- ru, laimindamas tikinčiuosius artė- jo prie altoriaus.

Beveik kaip Lietuvoje. Tik trūko būninių vainikų, trūko iškilmingo sosto ir lietuviškų laukų gėlių.

Prasidėjo iškilmingos pamaldos, kurias laikė J. E. Vysk. V. Padols- kis, o asistavo Londono lietuvių kle- bonas kun. Dr. Matulaitis ir Skoti- jos lietuvių dvasios vadas kun. Gu- tauskas. Gražiai plaukė vargonų muzika, įspūdingai skambėjo Bels- hill lietuvių choro giesmės, visų sie- las prikėlė puiki J. Liustikaitės gies- mė (Tėve).

Pilni suoliai lietuvių; pilni pasie- niai stovinčių; kai kas — ar tai iš karščio, ar tai iš įspūdingumo — alpsta ...

Prabyla lietuvis Ganytojas. Kalba jis apie Lietuvą ir Dievo teikiamas malonės, ragina likti ištikimais tė- vų tikėjimui, akstina nepavargti iki grįšimo į namus ...

Paskum Sutvirtinimo Sakramen- tas, kai jaunų mergaičių kaktas te- pa allejais ir primena katalikišku- mo pašaukimą.

KAPINĖSE

Saulė, sakytum, žeme raičiojasi. Tvanuku, karšta, bet miela, jauku, lietuviška.

Dideli įvairiaspalviai autobusai veža iškilmių dalyvius į kapines. Vi- si nori pamatyti manchesteriškį įrengta paminklinį kryžių ir mū- sūsi mirusiųjų poilsio vietą. Paskum vi- si susirikiuoja kapinių kelyje ir lau- kia. Visiems miela, kad lietuvis Vys- kupas pašventins kryžių, kad dar kartą prabilis tėviškais žodžiais.

Ilgai laukti nereikėjo. Paukščiams alasa keliant ir švelnam vėjeliumi ju- dindant medžių šakas, pasirodė Ga- nytojas kunigų būrelyje. Jis nuėjo į kopyčią pasimelsti, užsidedo litur- ginis rūbus ir; žmonių lydimas, ėjo prie paminklo.

Paminklas balto Sicilijos granito su piedestalu ir Gedimino Stulpų mo- tyvo liemeniu. Apačioje įrašas lietu- vių ir anglų kalbomis, primenęs lie- tuvių, jų tikėjimo sukaktį ir žemiš- kos kelionės pabaigą.

Skarda giesmė apie Kryžių, sklin- da Ganytojo giesmė ir liūdnasis Li- bėra. O visa ko centre — Ganytojo žodis apie Lietuvą su smūtkeliais ir kryžiais, apie žmogų ir jo gyvenimo kryžių, apie Atpirkėją ir visų vilčių Kūrėją.

Nors saulė negaltingai kepina, tarsi norėdama priminti Lietuvos pa- vasarį, tačiau kantriai stovi šimtai lietuvių — moterys su skarelėmis, merginios tautiniuose rūbuose, įvai- rių spalvų derinys. Tik veidai visų panašūs — lietuviški, ramūs, susi- telkę, nors vieni gimę Lietuvoje, ki- ti — čia, Anglijoje ar Skotijoje. Krau- žias tas pats, tikėjimas tas pats, lūkes- čiai tie patys. Ir tos pačios viltys.

ISKILMINGAS SUSIRINKIMAS

Nėra kada ekskursuoti po senas kapines, nors įdomu pamatyti trijų airių kankinių paminklą su būdin- čiais žūnimis: tai jie lodami šaukė žmones, kad šie surastų kankinių pa- laikus ir juos pagerbtų kapų ir ak- mens paminklu. Reikia vėl skubėti į salę, kur bus susirinkimas, galuti- nai jam žingsnis istorinę manchesteri- škių dienų.

Tačiau ir pavalgyti norisi. Vieni,

LIETUVIŲ KLUBE

Pagaliau visi atspūdią ir garsiai klegdamai skirstosi kas sau: vienį į namus, kitį pas pažįstamus, dar kitį — į Lietuvių Klubą.

Į Klubą nukeliauja ir Ganytojas, kurį prie durų su duona ir druska pa- sitinka Klubo šeiminkai. Ganyto- jas susidomėjęs apžiūri namus — knygyną ir skaityklą, mokyklą, žai- dimų ir lošimų salę. Apačioje tuo metu skardensasi palinksmėję lietuvių balsai: tai dienos dulkės plauamos įspūdžių tvane.

Ganytojas, sveičiai kunigai ir vieto- organizacijų atstovai susirenka taipgi pailsėti prie užkandžiais apkrauto stalo. Čia vėl kalba Ganytojas, svei- kina Salfordo Vyskupo atstovas, įspūdišiais dalinasi svečiai. Vi- si sutinka ir pabrėžia, kad galima didžiausius darbus nu- veikti, jei tik bus sutarimai ir vieningai gyvenama ir dirbama.

Tikrai, Manchesterio lietuvių šven- tė įrodė, kad užsispyrimas ir valia verčia kalnus, kad geram tikslui lie- tuviai nepagali aukų iki 500 svarų. Kartu toji šventė parodė, kaip mes esame pasiję savo Ganytojo, kaip domimės Jo nuomone apie dabar- ties laikus ir apie ateitį. Anglijos lie- tuviai retai sulaukia didžiųjų mūsų tautos žmonių, tačiau sulaukė — ne gaili nei laiko, nei išlaidų, kad ką gražaus ir naujo išgirstu.

Antra, šventė parodė lietuvišką nuoširdumą ir linkimą „kad jau švesti, tai švesti“. Daug energijos ir pasukojamo parodė kapelionas (anot jo, artojas turi artį), DBLS vietos skyriaus valdyba su savo ne- pavargstančiu pirmininku, Lietuvių Klubo vadovybė, bet pasiaukojimą parodė ir visi lietuviai, dalyvavę to- je šventėje.

Įspūdių daug, jie niekad nebus užmiršti.

J. Ku - kis

J. GAILIUS

SUSITIKIMAS

156 puslapių apysaka tik 5 sil.

Spaudos platintojams nuolaida.

Užsakoma pas Dainorą Daunoraitę.

(atkelta iš psl. 3) reikalauja sutelkti visus tankus ir šarvuotas pajėgas vienoje vietoje, pra silaužti Maas upės kryptimi, Halde ris išterpia. „Juk tai grynusia nesa monė!“

Tačiau balandžio 15 d. „burtai mesti“. Nuspresta visus šarvuotus dalinius iš dešiniojo sparno perkelti į centrą ties Luksemburgo siena, ir jais vykdyti prasilaužimą. 1940 m., gegužės mėn. 10 d., pra slydė puolimas vakaruose. Belgijoje ir Olandijoje nuleidžiami vokiečių oro desantai. Sąjungininkai tuojau meta savo pajėgas į šiaurę, taip kaip Mansteino buvo pranašauta. Jie ma no, kad vokiečiai vykdys Schlieffeno planą. Savo šarvuotus, geriausius savo pulkus, Gamelinas siunčia į Belgiją. Tuo tarpu vokiečių pasirink toje smūjo kryptyje lieka antraie lės prancūzų atsargos divizijos, be tanku paramos, be prieštankinių ginklų. Vokiečių šarvuotų puolimas prilvęsta paprastam pasivažinėjimui. Po savaitės Prancūzijos vyriausybė kviečia į Parvžių Churchillį, kuris mato, kaip užsienių reikalai ministe riios valdininkas su vežimėliu gaba na į kiema slantus dokumentus ir juos degina. Vyriausybė rengiasi eva kuoti Parvžių.

Gamelinas su įprastu kariu šal tumu aiškina jam padėtį. Ji kritiš ka. Vokiečiai pralaužė prancūzų frontą 80-90 km. ruože. Po kelių die nų jie bus jau prie jūros. — Kur jūsų strateginiai rezervai? — neiškęntes klausia Churchillis. — Ju nėra; prislėgtu balsu atsa ko Gamelinas, o jo raka nenoromis nukrvosta didžiuliu žemėlapiu į šiaurę, kur sutelktos jo geriausios divizijos, atskirtos nuo krašto, į ku rį žyiuoja vokiečiai.

L. T.

Londono Lietuvių Sporto ir Socialinis Klubas, 345a., Victoria Park, E. 9, š. m. gegužės mėn. 31 d. rengia

KARUNACIJOS BALIU

Programoje:

KARUNACIJOS KARALIENES RINKIMAS

kupletai ir kt. Bus ir šokiai.

Staliukus galima užsisakyti iš anksto pas Z. Jurą.

Pradžią 7 val. 30 min. vakare.

Be to, klubo patalpose, bus šokiai, per sekmines gegužės 24 d. ir per karūnaciją birželio 2 d.

Klubo Valdyba.

SPORTAS

Veda V. Steponavičius

„KOVU“ SUKAKTUVĖS

Penki metai — neilgas laikas nor maliam sportiniam gyvenimui. Ta čiau matuojant čiu laikų mastu, kai mūsų gyvenimas slenka neplaningai, kai ateinanti diena yra apgaubta ne žinios rūku, jis atrodo dvigubai il gesnis. Atsiminkime, kad prieš kele tą metų mes čia turėjome net 7 spor to klubus, o dabar beturime tik 2.

Todėl, pageriant koviečius, jų ne paillstantį entuziazmą, jų sportinę dvasią ir pareigos supratimą, tenka bent greitomis peršvelgti tuos penkis metus ir atgaivinti malonius, kartais ir liūdnius, atsiminimus.

Pirma kartą „Kovas“ viešaj pasi rodė 1948 m., gegužės mėn., kai G. Glatkauskas, susirinkęs Manchestero apylinkėje gyvenančius sportininkus, isteigė sporto klubą ir sudarė krepšinio komandą. Pirmosios rungtynės buvo su stipria amerikiečių Letter de Saints komanda. Reikia pas tebėti, kad „Kovas“ daugiausiai yra žinomas, kaip krepšinio komanda, nors savo laiku prie klubo veikė dar šachmatininkai, stalo tenisininkai, o vienu metu net futbolo komanda.

Pirmasis rungtynės „Kovas“ pralaimi, tačiau tai neatšaldo entuziaz mo. „Kovas“ prisideda prie Oldham krepšinio klubo ir dalvauja Anglijos krepšinio pirmenybėse. Atrodo, kad tie pirmieji metai klubui buvo sėkmingiausi. 1949 m., gegužės mėn. „Kovas“, švęsdamas savo metines, jau žaidžia finalinėse rungtynėse Leicesterėje dėl Anglijos meisterio var do, bet priverstas užleisti tą garbę pajėgesnei Letter de Saints koman dai, pasitenkina vicemeisterio vian d. Žinoma, Anglijos krepšinis tuo metu buvo dar vystyklus, todėl „Kovu“ buvo lengviau kopti į viršų. Tais me tais Manchestero Apygardoje buvo tik 4 krepšinio komandos, šandien jau yra 14 lygos komandų ir 8 neįei nančios lygų.

Per sekančius du metus „Kovas“ dalyvauja ne tik Anglijos pirmenybė se, bet ir Sajos rengiamose lietuvių krepšinio pirmenybėse, kur jis laimi meisterio vardą. Taip pat dalyvavo ir įvairiuose Sajos ir kitų rengiamose turnyruose. Reikia pažymėti liū dnančią faktą, kad turnyruose „Kovas“ visada pasirodydavo ir dabar pasiro do labai blogai. Geriausias turnyro savotojas buvo Halifaxo „Vilnius“.

Kovo sportišku koviečiai pasi darė labai populiarūs kitų tautu sportininkų tarpe ir dažnai kviečiami įvairiom parodomom rungtynėm su amerikiečiais.

1952 m. Kovas išvyksta savaitės gastrolėms į Prancūziją. Nors visas 8 rungtynes pralaimi, susilaukia daug kritikos, bet, atrodo, „Kovu“ išvyka buvo labai naudinga.

Šį krepšinio sezoną, nors ir nepa sisekė „Kovu“ laimėti Anglijos pir menybes (lemiamose rungtynėse pra laimėta dabartiniam meisteriui Man chesterio YMCA), bet laimėjo Lygos meisterio vardą, nustumdamas Ang lijos meisterį į antrą vietą.

IVYKIŲ APZVALGA

NYLAS TVINSTA

Dvi savaitės trukusios įtemptos de rybos tarp anglų ir egiptiečių pasi baigė nesutarimu. Egipto „stiprios rankos“ valdovas, dailiai nusodinęs nuo sosto karalių Faruką, grąšina anelams karu, jei šie nepasitrauks iš Egipto. Šiuo metu, kai pasaulyje yra tiek skaudžių vietų, naujas skau dulus yra ypatingai opus.

Todėl nenuostabu, kad JAV užsie nių reikalų ministras Dulles skuba į artimuosius rytus, norėdamas pirmųjų šaltinių patirti nesutarimo priežastis.

Priežastys yra labai aiškios, tik ne lengvai išsprendžiamos. Britai jau se niai yra įeisteigę Egipte savo karines bazes. Tos bazės yra lyg tarpinė stotis tarp metroopolios ir jos domi niu — Indijos ir Pietinės Afrikos. Praėjusio karo metu, jei britai nebū tu turėję tu bazių, galimas dalykas, nebūtu reikėję Hitleriui Romelio siusį į Afriką. Patys italai būtų į o laukę į Nylą.

Po tos pamokos britai labai ne nori trauktis nuo Sueco, kuris yra vnaingai svarbus laivininkystės ke lias.

Egiptiečiai tiek pažengę savaran kišku keliu, nenori pakesti nė britu „specialistų“ savame krašte. Jie reika lauja bėsavainės Sueco kanalo zonos evakuacijos, ir tik tada žada derėtis su britais dėl „techniki“ pa nauoimio, kiekvienu atveju pastebė dami, kad tie technikai turi priklausy ti Kairo vyriausybei.

Rūpi kanalas ir amerikiečiams, nes jisvalėjus jame komunistams, jų su sisiekimo keliai taip pat būtų pažeis ti.

ti, o atvira Viduržemio jūra viena me gale būtų uždaryta.

Sunku pasakyti, ar pavyks Dulle sui sekmingai atlikti savo tarpininko vaidmenį taip kaip Japonijoje. Ypa tingai, kai egiptiečiai jau praktiškai yra patyrę, kad Britanijos liūtas nėra toks baisus, kaip anksčiau.

AR BAIGIASI EUROPA UŽ LENKIJOS

Šiais laikais valstybės vyrai mėg sta pakalbėti. Vieni jų šį tą pasako, kiti daug pasako, o kiti ir nieko ne pasako. Keista, kad iš šių trečiųjų kategorijų po paskutinės kalbos ten ka priskirti ir premjerą Churchillį. Kalbėjo jis daug. Visus mokino, da vė įvairiausių patarimų, kaip ir de ra senam, prityrusiam valstybininkui.

Anksčiau, kai vokiečių tankai už siauruojo kanalo burzgė ties „Išdi džiojo Albiono“ vartais, kai Luft vafės bombos daužė Londoną, Chur chilis rasdavo ką pasakyti, patrauk ti visų laisvų žmonių užuojautą ir moralinę paramą. Tada jis taip gerai kalbėjo, tiek daug pasakydavo, kad vis pavertęjį jį laikė kovotoju už žmonių laisvę.

Nenuostabu, kad Churchillio žo džių nusiklausę lenkai, jugoslavai ir daugelis kitų mirė, tikėdamiesi, kad ant jų krauju palaistytos žemės veš liau bujos laisvės diegas. Mirė ir pa tys anglai, vaduodami pavergtuosius.

Bet, kai atėjo laikas pačiam Chur chiliui kovoti dėl laisvės prie diplo matų stalo, jis supasavo. Supasavo Jaltoje, Teherane ir Potsdame. Dėl to mirė Michailovičius, sužlugo Varšu vos sukilimas ir pusė Vokietijos pa raudo. Šandien tūkstančiai lenku, jugoslavų ir kitų rytų ir vidurio Euro pos tautų benamiai blaškosi po laisvąjį pasaulį.

Už tai ir dabar jis nežino ar nenori žinoti „Ką daugiau Britanija gali da ryti?“ Duoti patarimus kitiems ir bandyti dar kartą parduoti tai kas jau seniai parduota? Gal šį kartą ka nors iš vakarų Europos? Sakysim, Belgiją, Olandiją?... Jos mažos, ne atsispirs... Jas pardavus, galima bus kurį laiką ramiai gyventi, kol Malen kovui prireiks, pvz. Skotijos arba Airijos.

Niekas nekreipia dėmesio, kai ne patyręs jaunuolis padaro klaidų ar prikalba nesąmonių, bet ne jau, kai senas diplomatas vilkas, jau tiek kartų apviltas vis dar nori bandyti diplomatinį žaidimą su tarptautiniu sukūliu. Sukūlius yra, jis ir liks juo, nežiūrint kaip jam besigerinti. Ar prisimena Churchillis nors vieną sa vo susitarimą su komunistais, kurio jie būtų laikęsi? Čia nereikia skai tyti to laikotarpio, kai vokiečių dur tuvai buvo privertę Staliną laikytis įsikibus britų skverno.

Rytų Europos žmonės negalės ge ru žodžiu minėti Churchillio, kai jis net savo ištikimiausią sąjungininką Lenkiją nori padaryti buferine val stybe ir tik „galimas dalykas ne sate litine“. Mes, gyvenę dar už Lenki jos, drįstame klausiti: ar Europa bai giasis su Lenkija? Ar į šiaurę nuo Len kijos jau nėra žmonių? Ar tie žmo nės nenori ir nebrangina laisvės? Kas atsitiks su Pabaltijo kraštais, U kraina, Gudija ir daugeliu kitų tautų, kurios jau per ilgai neša ver gijos jungą?

Tuščiaavidurės viltys į Locarnus ir naujas galingųjų konferencijas. Jos pasaulio neišgelbės, neišgelbės jo ir Churchillio pasimatymas su Stalino įpėdiniiais. Vienintelė slyga pasto vios taikos pasiekti, tai panaikinti vergiją. Kol vienur ar kitur kentės pavergtos tautos, nebus taikos ir ge rovės nei Londonui, nei Vašingtonui, nei Maskvai...

L. Dalius.

p. G. Glatkauskas, dabar žaidžias už Manchesterio YMCA. Jam prik lauso didelis nuopelnas, kad klubas išgyveno penkis metus.

Darbas buvo ir tebėra labai sun kus. Seni žaidėjai pasitraukia, arba sąlygų verčiami, išvažinėja. Ateina naujos jėgos. Visą reikia pradėti iš naujo. Neturėjimas savos salės, di deli nuostoliai, stoka moralinė para mos iš lietuvių visuomenės, tai vis klaidys stovėjusio klubo progreso kelyje. Iš dalies žiūrėdamas kartais stebiesi, kaip koviečiai, nežiūrint vi sokių nedateklių, išsilaukė iki šiol. Iš pirmojo „Kovo“ penketuko yra li kęs tik vienas Leonas Puzinas, dabar tinis komandos kapitonas.

Per visą klubo gyvavimo penketmį jo eilėse yra žaidę šie 23 žaidėjai:

G. Glatkauskas, L. Puzinas, K. Dargis, A. Kvedaravičius, Žemaitis, Brazaitis, E. Butkus, V. Steponavi čius, Kakeranas, Vl. Kelmistraitis, V. Radauskas, V. Stabačinskas, V. Baleiša, A. Pužauskas, Liškauskas, V. Bruzelevičius, V. Čiakas, R. Dambrauskas, S. Aleknavičius, Vir byla, Narbutas, Tamoliūnas, A. Grumblys.

Per penkis metus „Kovas“ sužaidė 200 rungtynių — iš jų 50 pralaimė damų.

Baigiant šią trumpą apžvalgą, rei kia padėkoti visiems sportininkams ir rėmėjams, išlaikusiems „Kovą“ gyvą per tuos penkis metus. Noriu tikėti, kad ir atityje jie nenuleis rankų!

V. S.

SVEICARIJOS LIETUVIAI!

Š. m. gegužės mėn. 20 d., Zueriche, Kongreshaus Tonhalleje, bus lietuvi ai tės smuikininkės Elenos Kuprevičiū tės smuiko koncertas. Programoje: Vitali - Charlier, Mozart, Prokofiev, Ravel, Budriūno, Gusstavini, Wien jawski ir kt. kūriniai. Nepraleiskite progos išgirsti mūsų žymios meni ninkės koncertą. Biletai nuo Fr. 2.20 iki 6.60 gaunami Musikhaus Hug and Co., Tel. 326850, Pianohaus Jecklin, Tel. 325900, Reisenbuero Kuoni, Tel. 233616 arba prie įėjimo. P.L.B. Šveicarijos krašto valdyba.

LIETUVIŲ KLUBAS

Nepraleiskite progos laimėti rezervuotą vietą karūnavimo iškilimams žiūrėti.

Šeštadienį, gegužės mėn. 16 d. 7 val. vak., Lietuvių Na muose, 43, Holland Park,

TELEVIZIJOS BALIAUS

metu galėsime laimėti vietą prie televizijos aparato. Be to muzika, šokiai, bufetas ir kitos linksmybės.

Įėjimas 1 šil.

Klubo Valdyba

JI NORI TAPTI LIETUVAITE!

1945 - 47 m. iš sovietų užimtų Rytprūsių, kur siautė badas ir oku pantų sauvaliavimas, tūkstančiai vo kiečių, — pasislėpę traukiniuose, pėsti ar kieno nors pavėžinami, — traukė į Lietuvą, apie kurią girdėjo. Jų tenai žmonės dar turi maisto ir yra dosnūs prašantiems duonos kąs niu.

Didelė jų dalis buvo dar vaikai. Dažniausiai tėvams žuvus karo sū kuryje arba mirus badu, likę vieni, ke liavo į tą nepažįstamą kraštą tikė damiesi gauti socialią pavalgyti. Viena tokia jauna mergaitė, ketverius me tus išbuvusi Lietuvoje, gyvendama ūkininkų šeimoje, kur, lietuvišku papročiu, ji buvo priimta kaip sava, taip pamėgo Lietuvą ir jos žmones, kad dabar, sugrąžinta Vokietijon, ra

šo apklusinėjimo tikslais ją aplau kiusiam Vokietijos lietuvių bendro menės Krašto Valdybos bendradar biui laišką, prašydama atsiųsti jai lietuviškų knygų ir vadovėlių mokyti lietuviškai rašyti, nes: „Aš labai my liu lietuvius ir nenorėčiau pamiršti skaityti. Gal galėtumėte man atsiųs ti lietuvišką abėcėlę, kad galėčiau išmokti lietuviškai rašyti.“

Toliau savo laiške ši vokietaitė ra šo norinti susirašinėti su koku nors lietuviu, už kurio gal būtų vėliau ga lėtų ištekėti, nes ji norinti, kai tik bus galimybė, grįžti Lietuvon ir tap ti tikra lietuvaitė.

Red. pastaba. Skaitytojai, norį su grįžusia iš Lietuvos vokietaite susi rašyti, adresą gali gauti „Br. Lietū vio“ redakcijoje.

RUSŲ PUOLIMO ATVEJU JAV VEIKS STAIGIAI

Foster Dulles JAV užsienių rei kalų ministras pareiškė, kad rusam pradėjus puolimą vakarų Europoje JAV rėms.

„Mes norime to išvengti“ — kalbėjo jis šiaurinio Atlanto Sutarties susi rinkimo pradžioje.

„Du pasaulio karai pamokė mus, kad tai yra pigesnis būdas. Šiaurinio Atlanto sutarties tikslas yra neleisti pasikartoti 1914 ir 1939 m. įvykiams. Jei Raudonoji Armija užgrobty va karų Europą, sovietinio bloko plieno gamyba priimtų laisvojo pasaulio plieno gamybą, kai šiuo metu ji yra tris kartus mažesnė.“

Pramonės balansas taip labai pa sikeistų, kad rusų grėsmė pasidarytų daug realesnė negu dabar.

Šiaurinio Atlanto sutarties valsty bės vakarų Europoje dabar turi 50 divizijų ir 25 divizijas pietiniame sparne — Turkijoje ir Graikijoje. Kadangi šiuo metu užimti vakarų Europą turėtų gerokai sustiprinti savo pajėgas rytų Vokietijoje.

Paryžius. Prancūzijos vyriausybė sutiko pripažinti pilnas suverenines teises Cambodijos karaliui. Manoma, kad greitai tokios pat teisės bus pripažintos ir Viet — namui bei Laosai.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Klausimas. Žiurkė įkando į deš inės rankos radomąjį pirštą. Tuojau pat pirštą aprišau ir jis greitai užgi jo. Po 5—6 savaičių pirštas vėl pradėjo skaudėti, raudonuoti, mėly nuoti ir tvinkti, bet netrukus ir vėl užgijo. Po penkių keturių mėn. pa sijautau blogai: krėtė drebulys, prakaitavimas, širdis normaliai plakė. Nuėjau pas gydytoją, kuris rado lytinę ligą ir išgydė, nors aš nebu vau turėjęs lytinių santykių.

Dabar man kilo mintis, kad tas užsikrėtimas buvo iš žiurkės. Ar ga lima užsikrėsti lytinė liga nuo žiūr kės įkandimo?

Žemės ūkio darbininkas

Atsakymas. Mūsų užklaustas gy dytojas, specialistas, rašo: Atsakyti, de ja, nealiu, nes nepilnas klausimas.

Svarbiausia: kokią lytinę ligą gy dytojas jam pripažino (yra keturios skirtingos lytinės ligos)? Kaip ją gydė? Per kiek laiko išgydė? Ar bu vo kokie reiškiniai lytiniuose orga nuose ir kokie? Ar buvo koks odos išbėrimas ar koks? Ar buvo limfinės liaukos padidėjusios ir kurios, ir ar jos buvo skausmingos liečiant ar ne? Koks ligoji amžiaus? Jei būtų galima gauti atsakymus į šiuos klausimus, tada atsakytiau.

NOTTINGHAMAS.

Gegužės mėn. 2 d. DBLS Notting hamo skyrius surengė Motinos die nos minėjimą. Minėjimą atidarė sky riaris pirmininkas, pagerbdamas lie tuves motinas, kurios išaugino, iš auklėjo savo sūnus ir dukras lietuvi škoje dvasioje ir įdiegė jiems tokią tē vinių meilę, kad jie be atodairos ko vojo už savo krašto laisvę.

Prezidiuman pakviestos jaunavai kės motinos buvo apdovanotos gėlėmis. Gražių ir turiningą paskaitą ska itė sktn. Vaitkevičius. Jis priminė, kad tik lietuvi motina išsaugojo mū sų tautos dvasinius turtus ir tik ji sto vi dabar jų sargyboje.

Trys Nottinghamo gimnazistės: Vainorytė, Mašalaitytė ir Jasiuke vičiūtė dainomis pavėgė net ir la bai užkietėjusių senbernių širdis.

Po meninės dalies sekė nuotaikin gi šokiai.

As.

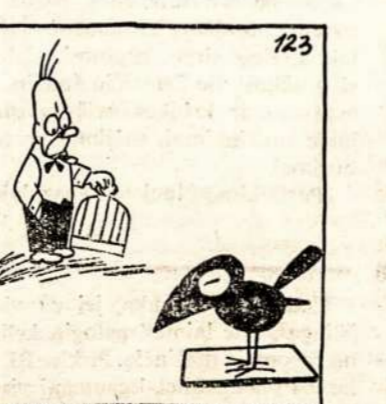
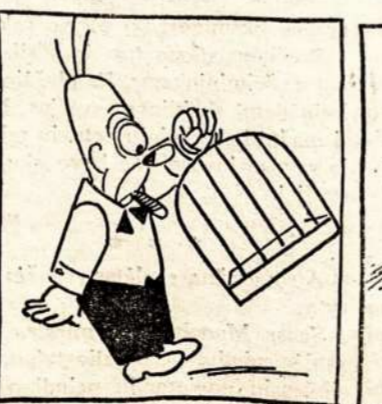
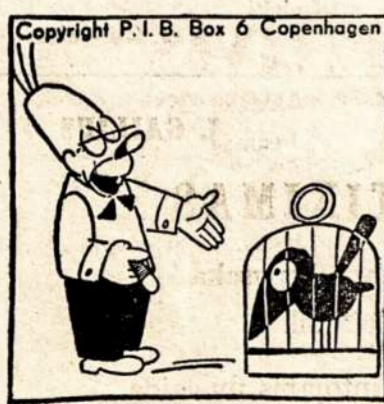
AUSROS TUNTE

MOTINOS DIENOS MINEJIMAS

„Skautai vis budi“, pasakė Vasa rio 16 Gimnazijos Direktorius atida rydamas Motinos Dienos minėjimą. Ir tikrai, „Ausros“ Tuntas sužino jė, kad niekas nesurošioja pasveikin ti ir gagerbti mūsų Motinas, grie bė si pats inicatyvos ir per trumpą lai ką paruošė puiklį programą.

Motinos Dienos minėjimas pradė tas vėliavos pakėlimu ir iškilingom is pamaldomis vietos katalikų kop lyčioje, kuriose organizuotai dalyva vo skautai. 17.50 val. gimnazijos sa lėje įvyko Motinos Dienos minėji mo aktas. Po atidaromojo Direkto riaus žodžio gilia ir turiningą pas kaitą skaitė mok. Alf. Krivickas. Sekė T. Sakalauskaitės gražus refera tas, deklamacijos, tautiniai šokiai, dainos ir trumpas scenos vaizdelis. Programos gale išbėgo į salę su gė lių krepšeliais skautai - tės ir visas Motinės apdovanojo gėlių puokš tėmis.

Vėliavos nuleidimu užbaigė me Motinos Dienos minėjimą.

NE VISI PAUKŠČIAI GALI SKRAIDYTI...

LIETUVIS

THE LITHUANIAN WEEKLY — Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Sveicarija, J. Lingis — Svedija, S. Europos Lietuvių Bendruomenėmis, Lozoraitis (jun) — Italija, A. Gal kuras atstovauja: Pr. Zundė — Vo kietija, J. Masulis — Prancūzija, J. Danija ir A. Gliornetas — Austrija. Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARK 9699. Redakcija raštus taisy ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 35 šil. 6 mėn. — 20 šil. 3 mėn. — 12 šil. Užsienyje metams — 6 doleriai. S k e l b i m a i : spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šil. Adreso pakeitimas — 1 šil. Paskiras numeris — 1 šil. Spausdina NIDOS spaustuve, 3, Southern Row, W.10. Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.